

ZAKON
O SLUŽBI U ORUŽANIM SNAGAMA
BOSNE I HERCEGOVINE
(NEZVANIČNI PREČIŠĆENI TEKST¹)

POGLAVLJE I. OPĆE ODREDBE

Član 1.

(Predmet Zakona)

Ovim Zakonom uređuju se: služba u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Oružane snage), sastav Oružanih snaga, prijem u službu, prava i obaveze lica na službi u Oružanim snagama, status lica tokom službe, sistem klasificiranja ljudstva, ocjene, unapređenja, upravljanje evidencijom personala i karijerom vojnih lica, činovi i oznake u Oružanim snagama, standardi ponašanja i druga statusna pitanja lica na službi u Oružanim snagama.

Član 2.

(Oružane snage)

Oružane snage podrazumijevaju sve vojne snage u Bosni i Hercegovini na način utvrđen Zakonom o odbrani Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 88/05), (u daljnjem tekstu: Zakon o odbrani).

Član 3.

(Lica na službi u Oružanim snagama)

(1) Na službi u Oružanim snagama mogu biti vojna lica, civilna lica i kadeti. Vojna lica su profesionalna vojna lica i lica u rezervnom sastavu dok su na službi.

(2) Profesionalna vojna lica su:

- a) vojnici,
- b) podoficiri,
- c) oficiri,
- d) generali.

(3) Civilna lica na službi u Oružanim snagama su zaposlenici na koja se primjenjuju odredbe Zakona o radu u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 26/04, 7/05 i 48/05).

(4) Lica u rezervnom sastavu su:

- a) rezervni vojnici,
- b) rezervni podoficiri,
- c) rezervni oficiri,
- d) rezervni generali.

(5) Pripadnici rezervnog sastava za vrijeme vršenja vojne službe imaju ista prava i obaveze kao i profesionalna vojna lica, osim ako ovim Zakonom nije drugačije propisano.

(6) Pod vršenjem vojne službe u rezervnom sastavu podrazumijeva se vrijeme provedeno na obuci, vježbama i u izvršenju misija.

(7) Kadeti su lica koja se u stručnim vojnim školama i akademijama obrazuju za profesionalnu vojnu službu u Oružanim snagama. Kadeti imaju prava i obaveze koje su

¹ Neslužbeni prečišćeni tekst sadrži Zakon o službi u oružanim snagama BiH ("Službeni glasnik BiH" broj: 88/05), Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o službi u oružanim snagama BiH ("Službeni glasnik BiH" broj: 53/07) – označeno **podebljanim slovima**, Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o službi u oružanim snagama BiH ("Službeni glasnik BiH" broj: 59/09) – označeno podvučeno, Zakon o dopunama Zakona o službi u oružanim snagama BiH ("Službeni glasnik BiH" broj: 74/10) – označeno *kosim slovima* i Zakon o izmjenama i dopuni Zakona o službi u oružanim snagama BiH ("Službeni glasnik BiH" broj: 42/12) – označeno *kosim podebljanim slovima*.

Ovaj neslužbeni tekst služi samo za interne svrhe i na njega se ne može pozivati.

propisane ovim Zakonom i propisima koje donosi ministar odbrane Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: ministar odbrane).

Član 4.

(Upotreba jezika i pisma u Oružanim snagama)

Službeni jezici u Oružanim snagama su: bosanski, hrvatski i srpski, kao i dva pisma: latinica i ćirilica.

Član 5.

(Vidovi, rodovi i službe)

Oružane snage sastoje se iz vidova, rodova i službi.

a) Vidovi su:

- 1) kopnena vojska,
- 2) zrakoplovstvo i protuzračna odbrana.

b) Rodovi su:

- 1) pješadija,
- 2) artiljerija,
- 3) artiljerijsko-raketne jedinice protuzračne odbrane,
- 4) oklopno-mehanizirane jedinice,
- 5) avijacija,
- 6) inženjerija,
- 7) veza,
- 8) atomsko-biološko-hemijska odbrana,
- 9) zračno osmatranje i javljanje,
- 10) vojnoobavještajni.

c) Službe su:

- 1) tehnička služba,
- 2) zrakoplovna tehnička služba,
- 3) služba vojne policije,
- 4) saobraćajna služba,
- 5) intendantska služba,
- 6) sanitetska služba,
- 7) veterinarska služba,
- 8) građevinska služba,
- 9) finansijska služba,
- 10) pravna služba,
- 11) geodetska služba,
- 12) informatička služba,
- 13) muzička služba,
- 14) vjerska služba.

Član 6.

(Pukovi)

(1) Pješadijski pukovi baštine identitet i vojno naslijeđe jedinica i konstitutivnih naroda (Bošnjaka, Hrvata i Srba) iz kojih potiču: Armije Republike Bosne i Hercegovine (ARBiH), Hrvatskog vijeća odbrane (HVO) i Vojske Republike Srpske (VRS).

(2) Pukovi i komande pukova nemaju operativna ni administrativna ovlaštenja.

(3) Svaki puk ima malu, neoperativnu komandu puka i personal. Na čelu komande puka je oficir Oružanih snaga ispod čina OF-5. Broj dodatnog personala u komandi puka neće biti veći od deset za svaki puk. Komandanti i personal pukova su pod komandom komandanta najbliže brigade.

- (4) Ljudstvo u komandama pukova su pripadnici Oružanih snaga i raspoređeni su u komande pukova u skladu sa sistemom upravljanja ljudstvom.
- (5) Komandama pukova administrativnu podršku pružaju komande najbližih brigada.
- (6) Zastupljenost pukova u paradama, svečanostima i posebnim događajima odobrava se kroz lanac komandovanja u skladu s Pravilnikom o svečanostima.
- (7) Komande pukova mogu:
 - a) upravljati muzejom puka,
 - b) kontrolirati finansijski fond puka koji se stvara iz dijela novčanih sredstava iz budžeta za odbranu, sufinansiranja iz donacija, dobrovoljne članarine pripadnika i neprofitne aktivnosti, a što posebnim propisom regulira ministar odbrane. Finansijski fond puka služi za finansiranje aktivnosti iz člana 6. stav (7) ovog Zakona,
 - c) pripremati, istraživati i njegovati historiju puka,
 - d) objavljivati biltene puka,
 - e) čuvati kulturno-historijsko naslijeđe puka,
 - f) davati uputstva o održavanju posebnih svečanosti,
 - g) davati uputstva o običajima, odjeći i ponašanju puka,
 - h) voditi oficirske, podoficirske i vojničke klubove.
- (8) Pukovi mogu u svom sastavu imati aktivnog, rezervnog ili penzionisanog oficira koji služi kao pukovnik puka. Pukovnik puka je isključivo počasni položaj i nema operativna ni administrativna ovlaštenja.
- (9) Ministar odbrane donosi propise koji dodatno definiraju organizaciju i odgovornosti pukova, uključujući imenovanje pukovnika pukova i drugog personala u komandama pukova.
- (10) Ministar odbrane imenuje pukovnike pukova, na prijedlog komandanta puka.

Član 7.

(Primjenjivost akata)

- (1) Ako nije drugačije određeno ovim Zakonom, akti kojima se regulira status profesionalnih vojnih lica, lica u rezervnom sastavu i civilnih lica u Oružanim snagama su upravni akti i donose se u skladu s ovim Zakonom, Zakonom o odbrani, Zakonom o upravi BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02), Zakonom o radu u institucijama BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 26/04, 7/05 i 48/05), drugim važećim zakonima, kao i direktivama, propisima i naređenjima ministra odbrane.
- (2) U postupku donošenja akata iz stava (1) ovog člana, ako to nije zakonom drugačije određeno, primjenjuju se propisi kojima se uređuje upravni postupak.
- (3) Protiv konačnih upravnih akata iz stava (1) ovog člana može se pokrenuti upravni spor pred nadležnim sudom, ako ovim Zakonom nije drugačije određeno.

Član 8.

(Nadređeni i podređeni)

- (1) Profesionalna vojna lica na službi u Oružanim snagama, u skladu s njihovom službom, mogu biti nadređena i podređena. U odnosu prema činu i službi, ona mogu biti više i niže starješine.
- (2) Nadređeno lice je lice koje, u skladu sa zakonom, ostalim propisima i nadležnošću za rukovođenje i komandovanje, rukovodi i komanduje vojnim komandama, štabovima, jedinicama i institucijama, kao i organima i personalom u njima.
- (3) Viši starješina je lice s višim činom. U slučaju da postoje dva lica s istim činom, viši starješina je lice za čije je formacijsko mjesto utvrđen viši čin. U slučaju da postoje dva lica s istim formacijskim činom, viši starješina je lice koje je ranije unaprijeđeno.

POGLAVLJE II. PRIJEM U VOJNU SLUŽBU

Član 9.

(Opći uvjeti prijema)

- (1) U vojnu službu može biti primljeno lice koje ispunjava opće uvjete:
 - a) da je državljanin Bosne i Hercegovine,
 - b) da je zdravstveno sposobno za službu u Oružanim snagama,
 - c) da nije osuđivano na bezuvjetnu kaznu zatvora u trajanju dužem od šest mjeseci,
 - d) da nije prethodno otpušteno iz državne službe ili pravnog lica zbog povrede službene dužnosti u posljednje tri godine,
 - e) da mu pravosnažnom presudom nije zabranjeno obavljanje određenih djelatnosti, odnosno dužnosti za vrijeme trajanja takve zabrane,
 - f) da se protiv njega ne vodi krivični postupak za krivično djelo za koje se goni po službenoj dužnosti,
 - g) da ima odgovarajuću stručnu spremu potrebnu za obavljanje određene dužnosti,
 - h) da nije mlađe od 18 godina ni starije od 27 godina u vrijeme prijema, osim ako gornja starosna granica nije zanemarena u skladu s propisima koje donosi ministar odbrane,
 - i) da je uspješno završilo osnovnu vojnu obuku.
- (2) Osim općih uvjeta iz stava (1) ovog člana, ministar odbrane utvrdit će posebne uvjete.
- (3) Ministar odbrane donijet će propise kojima će bliže propisati prijem u profesionalnu vojnu službu i provođenje osnovne vojne obuke.

Član 10.

(Raspisivanje konkursa i oglasa)

- (1) Prijem lica u vojnu službu u Oružanim snagama vrši se na osnovu konkursa, odnosno oglasa, izuzev kadeta i stipendista po završenom školovanju.
- (2) Prijem lica iz člana 12. ovog Zakona u rezervni sastav Oružanih snaga vrši se na osnovu konkursa, odnosno oglasa.
- (3) Konkurs za Oružane snage raspisuje se za određeni puk, rod, odnosno službu a naznačava se i konkretna jedinica i lokacije gdje u tom trenutku postoji upražnjeno mjesto.
- (4) U konkursu kandidati apliciraju preferencu za pukove, lokacije i jedinice. Nakon završetka osnovne vojne obuke, kandidatu će se izaći u susret u vezi s njegovom preferencom, ako je odgovarajući položaj u puku po njegovom izboru, odnosno službi upražnjen. Ako odgovarajući položaj u puku po njegovom izboru, odnosno službi nije upražnjen, kandidatu će biti ponuđena mogućnost da prihvati drugi položaj u Oružanim snagama. Ako kandidat odbije alternativni položaj, oslobađa se službe bez ikakvih daljnjih obaveza. Ni od jednog kandidata se, nakon završetka osnovne vojne obuke, neće tražiti da se protiv svoje volje priključi nekom puku, odnosno službi.
- (5) Za obavljanje određenih zadataka i poslova, posebno značajnih za odbranu, u profesionalnu vojnu službu može se primiti lice i bez raspisivanja konkursa, odnosno oglasa.
- (6) Poslove i zadatke iz stava (5) ovog člana određuje ministar odbrane.

Član 11.

(Ugovori za profesionalna vojna lica)

- (1) Državljanin Bosne i Hercegovine koji ispunjava uvjete iz člana 9. ovog Zakona može biti primljen u profesionalnu vojnu službu na određene dužnosti i na određeno vrijeme.
- (2) Prijem u službu vrši se na osnovu ugovora, a služba teče od dana stupanja na dužnost.
- (3) Lice iz stava (1) ovog člana prima se u profesionalnu vojnu službu na osnovu ugovora kojim se utvrđuju: čin, vojno-evidencijska specijalnost, puk, plaća, dužnost, trajanje službe, obaveza služenja u rezervnom sastavu utvrđena članom 102. ovog Zakona te ostala prava i obaveze tokom trajanja vojne službe.

(4) Ugovor o prijemu u profesionalnu vojnu službu je na određeno vrijeme čije se trajanje regulira ugovorom. Ministar odbrane potpisuje ugovor u ime Ministarstva odbrane Bosne i Hercegovine.

Član 12.

(Ugovori za specijalnosti u rezervnom sastavu)

- (1) Lica bez prijašnjeg vojnog iskustva, ali s posebnim zanimanjima, mogu biti angažirana u rezervnom sastavu.
- (2) Lica iz stava (1) ovog člana koja ispunjavaju uvjete iz člana 9. stav (1) tačke od a) do g) i stava (2) ovog Zakona primaju se u rezervni sastav na osnovu ugovora.

Član 13.

(Stručna sprema)

- (1) Odgovarajuća stručna sprema u skladu s članom 9. stav (1) tačka g) ovog Zakona je:
 - a) vojnici - srednja stručna sprema - III. stepen,
 - b) podoficiri - srednja stručna sprema IV. stepen ili viša stručna sprema VI. stepen,
 - c) oficiri - visoka stručna sprema - VII. stepen.
- (2) Nostrifikaciju i ekvivalenciju stručne spreme iz tač. a), b) i c) stava (1) ovog člana, stečene izvan Bosne i Hercegovine, vrši nadležni organ.

Član 14.

(Metode i načini prijema)

- (1) Vojnik se prima u Oružane snage u čin vojnika.
- (2) Podoficir se prima u Oružane snage u početnom činu podoficira koji mu se dodjeljuje po završetku školovanja u vojnoj ili civilnoj školi. Izuzetno, podoficir može biti primljen u službu po preporuci svog komandanta, a na osnovu obavljanja vojničke dužnosti, ako ispunjava uvjete iz člana 13., stav (1), tačka b) ovog Zakona.
- (3) Oficir se prima u Oružane snage u početnom činu oficira koji mu se dodjeljuje po završetku vojne akademije ili nakon sticanja stručne spreme u skladu s članom 13., stav (1), tačka c) ovog Zakona i završetka osnovne oficirske obuke. Izuzetno, oficir može biti primljen po preporuci svog komandanta, a na osnovu obavljanja vojničke ili podoficirske dužnosti i nakon završetka osnovne oficirske obuke te ako ispunjava uvjete iz člana 13., stav (1), tačka c) ovog Zakona.

POGLAVLJE III. PRAVA, DUŽNOSTI I ODGOVORNOSTI LICA NA SLUŽBI U ORUŽANIM SNAGAMA

Član 15.

(Dužnosti)

Vojno lice u Oružanim snagama ima prava i dužnosti da:

- a) štiti suverenitet i teritorijalni integritet Bosne i Hercegovine, u skladu s Ustavom Bosne i Hercegovine i međunarodnim pravom,
- b) pridržava se Zakona o odbrani, direktiva, propisa i naređenja ministra odbrane i Sigurnosne politike i Odbrambene politike Bosne i Hercegovine,
- c) pridržava se važećih propisa u Oružanim snagama i pravila službe Oružanih snaga kao i drugih pravila i propisa važećih u Oružanim snagama i jača vojnu disciplinu,
- d) izgrađuje dobre međuljudske odnose u vojnim jedinicama i vojnim ustanovama i propagira humane etičke principe,
- e) stručno se usavršava i pomaže usavršavanju drugih pripadnika Oružanih snaga,
- f) čuva naoružanje i druga materijalna sredstva koja su mu povjerena u službi,

- g) profesionalno i besprijekorno obavlja dužnosti i izvršava dobivena naređenja,
- h) ličnim primjerom discipline, hrabrosti i samopožrtvovanja utiče na druge pripadnike Oružanih snaga,
- i) iskazuje samoinicijativu i kreativnost u vršenju službe,
- j) posjeduje i nosi vojne iskaznice kojim dokazuje pripadnost Oružanim snagama i
- k) pridržava se i poštuje sve norme ponašanja u službi i van službe.

Član 16.

(Obaveza obuke za lica u rezervnom sastavu)

- (1) Pripadnici rezervnog sastava obavezni su proći planiranu obuku.
- (2) Lica u rezervnom sastavu neće biti pozivana na obuku u roku od 12 mjeseci nakon završetka svoje profesionalne vojne službe.
- (3) Ministar odbrane izdat će propise koji reguliraju učestalost, dužinu i sadržaj obaveze za obuku pripadnika rezervnog sastava.

Član 17.

(Dužnost poštivanja naređenja)

- (1) Vojna lica dužna su da izvršavaju naređenja nadređenih starješina koja su u vezi sa službom, osim naređenja koja imaju obilježja krivičnog djela.
- (2) Kad prime naređenje koje ima obilježje krivičnog djela, vojna lica dužna su o tome odmah izvijestiti starješinu koji je nadređen starješini koji je izdao naređenje.

Član 18.

(Pravo nošenja i korištenja oružja)

- (1) Vojna lica, saglasno pravilima službe, imaju pravo nositi i koristiti oružje.
- (2) Pravila službe u Oružanim snagama donosi ministar odbrane kojima se uređuje postupak i uvjeti pod kojima vojna lica mogu koristiti oružje u vršenju službe.
- (3) U izvršenju borbenih zadataka vojna lica koriste oružje prema pravilima o borbenim djelovanjima koja donosi ministar odbrane.

Član 19.

(Propisi o upotrebi sile)

Ovlašteno vojno lice na službi u vojnoj sigurnosti ili u vojnoj policiji koristi oružje ili druga sredstva sile u skladu s propisima kojima se uređuje primjena ovih sredstava na službi u Oružanim snagama, a koje donosi ministar odbrane.

Član 20.

(Nošenje uniforme)

Vojno lice dužno je nositi propisanu uniformu za vrijeme vršenja službe, u skladu s propisom koji donosi ministar odbrane.

Član 21.

(Pravo podnošenja pritužbe)

- (1) Vojno lice ima pravo nadređenom podnositi pritužbe i izvještaje u vezi sa svim pitanjima iz rada i funkcioniranja vojne jedinice, odnosno ustanove u kojoj se nalazi na dužnosti.
- (2) Vojno lice koje podnese pritužbu protiv nadređenog komandanta nije oslobođeno od obaveze da izvrši dobiveno naređenje, osim izuzetka iz člana 17. stav (1) ovog Zakona.
- (3) Na pisane zahtjeve, prigovore, pritužbe, žalbe i druge podneske u upravnom postupku, u vezi sa službom u Oružanim snagama, ne plaćaju se administrativne takse.

Član 22.

(Udaljavanje u slučaju rata ili vanrednog stanja)

Vojno lice se za vrijeme ratnog ili vanrednog stanja, mjera povećane borbene gotovosti i pripravnosti Oružanih snaga može udaljiti iz vojne jedinice, odnosno ustanove ili iz mjesta službe samo po odobrenju komandanta brigade, njemu ravnog ili višeg starješine.

Član 23.

(Putovanje u inozemstvo tokom ratnog ili vanrednog stanja)

U slučaju ratnog ili vanrednog stanja, vojno lice može putovati u inozemstvo samo po odobrenju ministra odbrane.

Član 24.

(Vojne legitimacije)

- (1) Vojna lica imaju vojnu legitimaciju kojom dokazuju pripadnost Oružanim snagama.
- (2) Ovlaštena službena lica na dužnosti u vojnoobavještajnom rodu i službi vojne policije, osim legitimacije iz stava (1) ovog člana, imaju i legitimaciju ovlaštenog službenog lica kojom dokazuju pripadnost nekom od ovih sastava.
- (3) Oblik, sadržaj i postupak izdavanja vojnih legitimacija i posebnih isprava koje su predviđene Ženevskim konvencijama o zaštiti žrtava rata od 12. augusta 1949. propisuje ministar odbrane.

Član 25.

(Strana odlikovanja i priznanja)

- (1) Vojno lice može primiti strano odlikovanje koje može nositi u svečanim i drugim prilikama samo po odobrenju Predsjedništva Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Predsjedništvo).
- (2) Ostala strana priznanja vojno lice može primiti i nositi u svečanim i drugim prilikama samo po odobrenju ministra odbrane.

Član 26.

(Sindikalno i političko organiziranje)

Profesionalnim vojnim licima zabranjeno je sindikalno i političko organiziranje.

Član 27.

(Javna istupanja)

- (1) Vojnim licima zabranjeno je javno istupanje u vezi sa stanjem i odnosima u Oružanim snagama bez pisanog odobrenja ministra odbrane.
- (2) Stav (1) ovog člana ne primjenjuje se na vojna lica kada se od njih traži da daju izjavu parlamentarnoj komisiji ili na sudu.
- (3) Vojno lice iz stava (2) ovog člana pridržava se odredbi Zakona o zaštiti tajnih podataka Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 54/05).

Član 28.

(Iste mogućnosti)

- (1) Profesionalna vojna lica i lica koja žele biti primljena u Oružane snage tretiraju se s punim poštovanjem principa transparentnosti, pravičnosti i istih mogućnosti. Neće biti diskriminacije ni po kojem osnovu, poput spolne, rasne, zbog boje kože, jezika, vjeroispovijesti, političkih ili drugih mišljenja, etničkog ili socijalnog porijekla, povezanosti s nacionalnim manjinama, imovnog stanja, odnosno drugog statusa.

(2) Ministar odbrane osigurava da se u Oružanim snagama poštuju obaveze iz stava (1) ovog člana.

Član 29.

(Vjerske aktivnosti i slobode)

- (1) Vojno lice ima pravo obavljanja vjerskih aktivnosti radi ostvarivanja vjerskih sloboda u skladu sa specifičnostima svake od vjera.
- (2) Organizacija i obavljanje vjerskih aktivnosti iz stava (1) ovog člana zasnivaju se na principu individualne slobode izražavanja i obavljanja vjerske službe pripadnika Oružanih snaga.
- (3) Organizacija vjerskih aktivnosti u Oružanim snagama prvenstveno se zasniva na objektivnim vojnim potrebama.
- (4) Ministarstvo odbrane BiH, u saradnji sa zakonom priznatim crkvama i vjerskim zajednicama, propisuje organizaciju i način funkcioniranja vjerskih aktivnosti u Oružanim snagama i osigurava ostvarivanje vjerskih sloboda, kako je utvrđeno u stavu (1) ovog člana.

Član 30.

(Krivična odgovornost)

- (1) Lica na službi u Oružanim snagama odgovaraju za krivična djela po odredbama krivičnog zakona.
- (2) Krivična odgovornost ne isključuje disciplinsku odgovornost lica na službi u Oružanim snagama ako djelo predstavlja i kršenje vojne discipline.
- (3) Oslobođenje od krivične odgovornosti ne podrazumijeva i oslabođenje od disciplinske odgovornosti.
- (4) Disciplinski postupak pokreće se i vodi bez obzira na tok krivičnog postupka.

Član 31.

(Ovlaštena službena lica za obradu lica na službi u Oružanim snagama)

- (1) Ovlaštena profesionalna vojna lica na službi u vojnoj policiji djeluju kao ovlaštena službena lica prema zakonima o krivičnom postupku u Bosni i Hercegovini u vezi s operativnom i kriminalističkom obradom lica na službi u Oružanim snagama za koja postoje osnovi sumnje da su na službi ili u vezi sa službom počinila krivično djelo.
- (2) Ministar odbrane donosi podzakonske propise za rad Vojne policije kojima bliže regulira: djelokrug, nadležnosti, zadatke, ovlaštenja i druga pitanja značajna za funkcioniranje Vojne policije Oružanih snaga.

Član 32.

(Prekršajna odgovornost)

Lica na službi u Oružanim snagama odgovaraju za prekršaje prema općim propisima o prekršajima.

Član 33.

(Vojna disciplina i disciplinska odgovornost)

- (1) Vojna disciplina je tačno, potpuno i pravovremeno vršenje vojne službe, odnosno obaveza i zadataka vojnih lica propisanih ovim Zakonom i drugim propisima, naređenjima nadležnih lica, te poštivanje pravila i principa ponašanja u vojnoj službi i van nje.
- (2) Za povredu vojne discipline vojna lica podliježu disciplinskoj odgovornosti, u skladu s Poglavljem XVII. ovog Zakona.
- (3) Ministar odbrane donijet će provedbeni propis o vojnoj disciplini i disciplinskom postupku u skladu s ovim Zakonom.

Član 34.

(Materijalna odgovornost)

- (1) Pripadnik Oružanih snaga dužan je nadoknaditi štetu koju u vezi s vršenjem službe učini Bosni i Hercegovini, namjerno ili iz krajnje nepažnje.
- (2) Obaveza lica iz stava (1) ovog člana i odgovornost Bosne i Hercegovine za štete koje pripadnici Oružanih snaga u vezi s vršenjem službe pričine trećim licima utvrđuje se prema općim propisima o naknadi štete i odredbama člana 8. Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02).

Član 35.

(Postupak i naknada)

- (1) Naknada štete utvrđuje se prema propisu kojim se uređuju obligacioni odnosi.
- (2) Ministar odbrane donosi propis kojim se regulira postupak i nadležnost za odlučivanje.
- (3) Konačno rješenje o naknadi štete izvršna je isprava.

POGLAVLJE IV. ZDRAVSTVENA ZAŠTITA I DRUGA PRAVA VOJNIH LICA

Član 36.

(Pravo na zdravstvenu zaštitu i osiguranje)

- (1) Profesionalno vojno lice kao i članovi njegove porodice ostvaruju zdravstvenu zaštitu i zdravstveno osiguranje u skladu s važećim propisima o zdravstvenoj zaštiti i zdravstvenom osiguranju.
- (2) Za vrijeme školovanja kadeti ostvaruju sve oblike zdravstvene zaštite na teret Ministarstva odbrane BiH.
- (3) Pripadnici rezervnog sastava kao i članovi njihovih porodica ostvaruju zdravstvenu zaštitu i zdravstveno osiguranje u skladu s važećim propisima o zdravstvenoj zaštiti i zdravstvenom osiguranju na teret Ministarstva odbrane BiH, ako to pravo ne ostvaruju po drugom osnovu.

Član 37.

(Pravo na zdravstvenu zaštitu nakon otpuštanja)

- (1) Vojno lice i nakon otpuštanja iz Oružanih snaga ima pravo na sve oblike zdravstvene zaštite na teret Ministarstva odbrane BiH zbog povrede ili bolesti koje je zadobilo za vrijeme vršenja službe u Oružanim snagama.
- (2) Lice iz stava (1) ovog člana ima pravo na besplatnu zdravstvenu zaštitu nakon otpuštanja iz Oružanih snaga ako:
 - a) prijavi bolest ili povredu nadležnoj ljekarskoj komisiji,
 - b) je bolest ili povreda nastala za vrijeme vršenja službe u Oružanim snagama kao posljedica službe.
- (3) Lice iz stava (2) ovog člana, kod kojeg se bolest otkrije nakon otpuštanja iz Oružanih snaga, a nadležna ljekarska komisija utvrdi da je bolest nastala za vrijeme službe u Oružanim snagama kao posljedica službe, ima pravo na sve oblike zdravstvene zaštite na teret Ministarstva odbrane BiH do izlječenja ili do stabilizacije bolesti.

Član 38.

(Zdravstvena zaštita za otpuštene kadete)

- (1) Kadeti koji se otpuste sa školovanja, koji zbog pogoršanja bolesti koju su imali prije stupanja na školovanje budu otpušteni sa školovanja, imaju pravo na zdravstvenu zaštitu za tu bolest do izlječenja, odnosno do stabilizacije bolesti, a najduže dvije godine od dana otpuštanja sa školovanja ako pravo na zdravstvenu zaštitu ne ostvaruju po drugom osnovu.

(2) Kadeti nemaju pravo na zdravstvenu zaštitu iz stava (1) ovog člana ako su namjerno prikrili, odnosno nisu otkrili podatke o zdravstvenom stanju prilikom stupanja u Oružane snage.

Član 39.

(Prekid u školovanju)

(1) Kadet kojem se prekine školovanje zbog povrede ili bolesti koja je nastala za vrijeme školovanja ima pravo na novčanu pomoć za nastavak redovnog školovanja u drugoj školi istog ranga.

(2) Iznos novčane pomoći utvrđuje se prema materijalnim mogućnostima kadeta i članova porodice s kojima živi u zajedničkom domaćinstvu, kao i visini troškova redovnog školovanja, što se detaljno uređuje propisom ministra odbrane.

Član 40.

(Prava u slučaju smrti)

(1) U slučaju smrti vojnog lica na službi u Oružanim snagama i kadeta članovi njihove uže porodice imaju pravo na naknadu pogrebnih troškova.

(2) Pravo iz stava (1) ovog člana pripada i članovima uže porodice umrlog penzionisanog profesionalnog vojnog lica u Oružanim snagama, koje je pravo na penziju ostvarilo neposredno nakon službe u Oružanim snagama.

(3) Naknada troškova iz stava (1) ovog člana pripada i profesionalnom vojnom licu u slučaju smrti člana njegove uže porodice ili smrti drugog člana porodice kojeg je izdržavao i s kojim je živio u zajedničkom domaćinstvu.

(4) Članovima uže porodice smatraju se: bračni drug, djeca, roditelji, očuh, maćeha, usvojitelji i usvojenici.

(5) Prioritet u ostvarivanju prava na naknadu pogrebnih troškova utvrđuje se prema propisima o nasljeđivanju. Ako je jedan od članova porodice sam snosio pogrebne troškove, njemu se isplaćuje propisana naknada.

Član 41.

(Naknada pogrebnih troškova)

(1) Naknada pogrebnih troškova obuhvata:

- a) troškove prijevoza posmrtnih ostataka do mjesta sahrane,
- b) putne troškove za dva pratioca,
- c) troškove grobnog mjesta, ako porodica nema takvo mjesto,
- d) ostale troškove uobičajene u mjestu u kojem se obavlja sahrana.

(2) Uvjete, iznos i postupak za ostvarivanje naknade pogrebnih troškova propisuje ministar odbrane.

Član 42.

(Jednokratna novčana pomoć)

(1) Vojna lica imaju pravo na jednokratnu novčanu pomoć ako:

- a) u miru, tokom vršenja službe ili u vezi sa službom, bez svoje krivice, zadobiju ranu ili povredu zbog koje nastupi oštećenje organizma od najmanje 20%,
- b) bez njihove krivice, nastupi tjelesno oštećenje od najmanje 20% zbog bolesti koja je nastala ili se pogoršala kao direktna posljedica vršenja vojne službe.

(2) Ako vojno lice iz stava (1) ovog člana pogine ili umre zbog rane, povrede, odnosno bolesti, jednokratna novčana pomoć pripada članovima njegove uže porodice.

(3) Krivicom, u smislu stava (1) tačka b) ovog člana, ne smatra se radnja učinjena iz nehata.

(4) Pravo na jednokratnu novčanu pomoć pripada članovima uže porodice lica poginulog prilikom odlaska ili dolaska na vojnu službu ili tokom postupka prijema i otpusta iz Oružanih snaga.

(5) Uvjete, iznos i postupak za ostvarivanje jednokratne novčane pomoći propisuje ministar odbrane.

Član 43.

(Osposobljavanje bračnih drugova lica poginulih tokom službe)

(1) Bračni drug vojnog lica koje izgubi život pod uvjetima iz člana 42. ovog Zakona, a koji nema uvjeta za porodičnu penziju, može na lični zahtjev biti upućen na osposobljavanje radi sticanja IV. stepena stručne spreme ako u momentu smrti nije imao nikakvu stručnu spremu niti je bio u radnom odnosu.

(2) Vojno lice kod kojeg nastupi invaliditet tokom obavljanja vojne službe, zbog čega je donesen akt o prestanku njegove vojne službe, ako ne ispunjava uvjete za penziju, može na lični zahtjev biti upućen na osposobljavanje radi sticanja odgovarajuće stručne spreme, ako je nije imalo.

(3) Osposobljavanje iz st. (1) i (2) ovog člana može trajati najduže četiri godine.

(4) Uvjete osposobljavanja lica, te iznos naknade za osposobljavanje propisuje ministar odbrane.

POGLAVLJE V. PENZIJSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE VOJNIH LICA

Član 44.

(Definicija vojnog osiguranika)

Vojnim osiguranikom smatra se profesionalno vojno lice u Oružanim snagama koje ima to svojstvo u skladu s ovim Zakonom.

Član 45.

(Stož s uvećanim trajanjem)

(1) Vojnim osiguranicima se svakih 12 mjeseci efektivno provedenih na službi računa kao 16 mjeseci staža osiguranja.

(2) Vojnim osiguranicima za svakih 12 mjeseci efektivno provedenih na službi u činu generala računa se kao 18 mjeseci staža osiguranja.

(3) Vijeće ministara Bosne i Hercegovine će, na prijedlog ministra odbrane, donijeti propis kojim će regulirati na kojim će formacijskim mjestima, zbog težine i složenosti posla, vojni osiguranik imati staž osiguranja s uvećanim trajanjem većim od utvrđenog u stavu (1) ovog člana, ali ne veći od 18 mjeseci.

Član 46.

(Starosna penzija)

(1) Vojni osiguranik stiče pravo na starosnu penziju kada navršši 55 godina života i najmanje 30 godina penzijskog staža.

(2) Vojni osiguranik stiče pravo na starosnu penziju kada navršši 40 godina penzijskog staža, bez obzira na godine života.

Član 47.

(Prijevremena starosna penzija)

U slučaju racionalizacije i smanjenja brojnog stanja Oružanih snaga, vojni osiguranik iz člana 44. ovog Zakona stiče pravo na prijevremenu starosnu penziju kada navršši 45 godina života i najmanje 20 godina penzijskog staža, na prijedlog Ministarstva odbrane BiH.

Član 48.

(Izuzeci za sticanje prijevremene i starosne penzije)

- (1) Izuzetno, na prijedlog Ministarstva odbrane BiH, lice stiče uvjete za prijevremenu starosnu penziju, prema odluci Predsjedništva, ako ima najmanje 20 godina penzijskog staža i čin brigadira, bez obzira na godine starosti.
- (2) Izuzetno, na prijedlog Ministarstva odbrane BiH, lice stiče uvjete za starosnu penziju, prema odluci Predsjedništva, ako ima čin generala, bez obzira na godine starosti i godine penzijskog staža.
- (3) Izuzetno, na prijedlog Ministarstva odbrane BiH, lice stiče uvjete za starosnu penziju, prema odluci Predsjedništva, ako je u vrijeme rata obavljalo funkciju komandanta brigade-puka ili funkciju komandanta višeg ranga najmanje 12 mjeseci.

Član 48.a)

(Posebna prava na status i primanja)

- (1) Izuzetno, na prijedlog Ministarstva odbrane, vojnik koji je najmanje dvije godine do 23.12.1995. bio pripadnik Armije Republike Bosne i Hercegovine ili Hrvatskog vijeća odbrane ili Vojske Republike Srpske, a koji je na dan 1.1.2010. bio u vojnoj službi, i kojem, shodno članu 101. stav (1) tačka c) ovog zakona, služba prestaje, u skladu s ovim zakonom ima pravo na status i primanja po tom osnovu, na način kako su ta prava entitetskim propisima regulirana za srodne kategorije.*
- (2) Visinu i način isplate naknada iz stava (1) ovog člana utvrđuju entitetski nadležni organi u skladu s propisima kojima se reguliraju ova prava za srodne kategorije.*
- (3) Sredstva za naknade iz stava (1) ovog člana osiguravaju entiteti u skladu s propisima kojima se regulira ova oblast u Republici Srpskoj i Federaciji Bosne i Hercegovine.*
- (4) Sva prava koja su ostvarivala lica u skladu s dosadašnjom odredbom člana 48. stav (4) prestaju da važe danom primjene ovog zakona.*

Član 49.

(Penzijski osnov i visina penzije)

- (1) Penzijski osnov za sticanje prava na penziju utvrđuje se od mjesečnog prosjeka nevaloriziranih plaća ostvarenih u posljednjih pet godina prije godine u kojoj se ostvaruje pravo na penziju.
- (2) Visina penzije ostvaruje se u procentu od penzijskog osnova prema dužini penzijskog staža i iznosi za 20 godina 55% od penzijskog osnova, a za svaku narednu navršenu godinu uvećava se za 2%, s tim da ne može iznositi više od 75% od penzijskog osnova.
- (3) Penzija vojnog osiguranika (general) iz člana 48. stav (3) ovog Zakona iznosi 75% prosječne plaće tog vojnog osiguranika koju je ostvario u posljednjih pet godina prije godine u kojoj ostvaruje pravo na penziju.*

Član 50.

(Posebni uvjeti za ostvarivanje prava na starosnu penziju)

- (1) Vojni osiguranik penziju ostvaruje pod uvjetima utvrđenim ovim Zakonom, ako ima neprekidno najmanje deset godina staža osiguranja u svojstvu vojnog osiguranika, i ako ima svojstvo vojnog osiguranika u vrijeme sticanja prava na penziju.
- (2) Vojnom osiguraniku koji je ostvario poseban staž u skladu s važećim zakonskim propisima, a koji nema deset godina staža osiguranja u svojstvu vojnog osiguranika, za ostvarivanje prava na starosnu penziju uzet će se u obzir i poseban staž.

Član 51.

(Penzijski staž)

Penzijski staž ostvaren u bivšim republikama Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i u Zavodu za penzijsko-invalidsko osiguranje vojnih osiguranika do 6. marta 1992., odnosno 1. marta 2002., uzet će se u obzir vojnim osiguranicima za ostvarivanje i utvrđivanje obima prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja.

Član 52.

(Invalidska i porodična penzija)

(1) Vojni osiguranik koji je od ovlaštene ljekarske komisije proglašen nesposobnim za vojnu službu stiče pravo na invalidsku penziju prema uvjetima za sticanje prava na invalidsku penziju, u skladu s entitetskim zakonima o penzijskom i invalidskom osiguranju.

(2) Porodica umrlog ili poginulog vojnog osiguranika ima pravo na porodičnu penziju prema uvjetima za sticanje prava na porodičnu penziju, u skladu s entitetskim zakonima o penzijskom i invalidskom osiguranju.

(3) Penzijski osnov za penzije iz st. (1) i (2) ovog člana utvrđuje se u skladu s članom 49. ovog Zakona.

Član 53.

(Osiguranje finansijskih sredstava)

(+) Sredstva potrebna za ostvarivanje prava utvrđenih u ovom poglavlju ovog Zakona osiguravaju se iz doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje vojnih osiguranika, u skladu s važećim zakonskim propisima, i iz budžeta.

Član 54.

(Rješavanje ostalih pitanja)

Na sva pitanja iz penzijskog osiguranja koja nisu uređena ovim Zakonom primjenjivat će se odredbe entitetskih zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju.

POGLAVLJE VI. RADNO VRIJEME I GODIŠNJI ODMOR

Član 55.

(Opća pravila)

(1) Puno radno vrijeme je 40 sati sedmično.

(2) Pri raspoređivanju radnog vremena mora se osigurati odmor u toku rada u trajanju od 30 minuta za puno radno vrijeme, dnevni odmor od najmanje 12 sati neprekidno između dva uzastopna radna dana i sedmični odmor od najmanje 24 sata neprekidno.

Član 56.

(Duže radno vrijeme)

(1) Komandant brigade, starješina istog ili višeg ranga može narediti da se radi duže od punog radnog vremena u sljedećim situacijama:

- a) kada su naređene mjere pripravnosti,
- b) u slučaju uzbune u vojnoj jedinici, odnosno ustanovi,
- c) za vrijeme vojnih vježbi,
- d) kada je vojna jedinica angažirana na zadacima saniranja posljedica elementarnih nepogoda i drugih opasnosti,
- e) za vrijeme dežurstva ili slične dužnosti,
- f) prilikom obavljanja zadataka čije bi obustavljanje ili prekidanje imalo štetne posljedice po borbenu gotovost ili bi nanijelo znatnu materijalnu štetu ili ugrozilo život i zdravlje vojnih i drugih lica,

- g) kada je potrebno da bi se ispunili uvjeti direktiva, propisa i naređenja ministra odbrane.
- (2) Izuzetno, komandant na položaju komandanta brigade ili višem položaju, može narediti rad duži od punog radnog vremena i zbog drugih vanrednih zadataka vojne jedinice, odnosno ustanove.
- (3) Rad iz stava (2) ovog člana može trajati najviše 30 dana tokom jedne kalendarske godine, a naređenje nadležnog komandanta za taj rad mora biti u pisanoj formi.
- (4) Naredbe za rad nakon radnog vremena za profesionalna vojna lica izvršavaju se u skladu s direktivama, propisima i naređenjima ministra odbrane.

Član 57.

(Osnovni godišnji odmor i odsustva)

- (1) Profesionalna vojna lica imaju pravo na godišnji odmor što odgovara vremenu penzijskog staža:
- do 10 godina penzijskog staža - 20 radnih dana;
 - od 10 do 20 godina penzijskog staža - 25 radnih dana;
 - 20 i više godina penzijskog staža - 30 radnih dana.
- (2) U toku jedne kalendarske godine profesionalno vojno lice ima pravo do sedam radnih dana plaćenog odsustva po svim osnovama.
- (3) Profesionalno vojno lice može u jednoj kalendarskoj godini odsustvovati šest radnih dana radi zadovoljavanja svojih vjerskih, odnosno tradicijskih potreba, s tim da se odsustvo od dva dana koristi uz naknadu plaće-plaćeno odsustvo.
- (4) Profesionalna vojna lica angažirana na posebnim dužnostima imaju pravo na dodatne dane odmora po odobrenju komandanta brigade, starješina istog ili višeg ranga, s tim da ukupan broj tih dodatnih dana ne može preći 36 radnih dana.
- (5) Profesionalnom vojnom licu može se odobriti do sedam radnih dana neplaćenog odsustva u slučaju izuzetnih događaja u porodici, po odobrenju komandanta jedinice.
- (6) Profesionalno vojno lice ima pravo do pet radnih dana odsustva za preseljenje porodice nakon premještanja u novo mjesto službe.
- (7) Profesionalno vojno lice ima pravo na porodijsko odsustvo u skladu s važećim zakonima.
- (8) Profesionalnom vojnom licu može se odobriti do 30 dana neplaćenog odsustva po odobrenju komandanta brigade, starješine istog ili višeg ranga.
- (9) Profesionalno vojno lice ima pravo koristiti jedan dan godišnjeg odmora u vrijeme koje sam odredi, ali je dužan o tome obavijestiti nadležnog starješinu najkasnije tri dana prije korištenja radi dobivanja odobrenja.

Član 58.

(Korištenje godišnjeg odmora)

- (1) Godišnji odmor se u potpunosti koristi za vrijeme kalendarske godine.
- (2) Izuzetno od stava (1) ovog člana, godišnji odmor može se koristiti u dva dijela na osnovu ličnog zahtjeva ili prema potrebama službe.
- (3) Ako profesionalno vojno lice koristi odmor u dijelovima, prvi dio koristi bez prekida u trajanju od najmanje deset radnih dana u toku kalendarske godine, a drugi dio najkasnije do 30. juna naredne godine.
- (4) Profesionalno vojno lice ne može se odreći prava na godišnji odmor niti mu se on može uskratiti, niti mu se može isplatiti naknada umjesto neiskorištenog godišnjeg odmora.
- (5) Profesionalno vojno lice koristi godišnji odmor u skladu s Planom o korištenju godišnjih odmora.

(6) Ako profesionalno vojno lice nije počelo koristiti godišnji odmor u toku kalendarske godine, dužno ga je u potpunosti iskoristiti do 30. juna naredne godine.

Član 59.

(Prekid ili odgođeno korištenje odmora)

Profesionalnom vojnom licu može biti prekinuto korištenje godišnjeg odmora ili odgođeno korištenje godišnjeg odmora ili mu može biti naloženo da se ne udaljava iz mjesta boravka, ako to zahtijeva neodgodivo obavljanje posla odbrane dok traju takvi razlozi, po odluci ministra odbrane.

Član 60.

(Dodatni propisi)

(1) Ministar odbrane donosi propise kojima se utvrđuje raspored, početak i završetak radnog vremena u toku dana ili za duži period, prema uvjetima rada i prirodi zadataka vojne jedinice, odnosno ustanove.

(2) Ministar odbrane donosi propise kojima se utvrđuju način i kriteriji za korištenje godišnjeg odmora i odgovarajuće administrativne procedure.

POGLAVLJE VII. PLAĆE, DODACI I DRUGE NAKNADE

Član 61.

(Pravo na plaće, dodatke i druge naknade)

Profesionalno vojno lice ima pravo na plaću, dodatke na plaću te druge naknade u skladu s ovim Zakonom.

Član 62.

(Plaće i dodaci na plaću)

(1) Plaća profesionalnog vojnog lica sastoji se od osnovne plaće i dodatka na plaću.

(2) Osnovna plaća profesionalnog vojnog lica je vrijednost koeficijenta ličnog čina umnoženog s osnovom za obračun plaće uvećan za 0,5% za svaku godinu navršenog ukupnog penzijskog staža.

(3) Profesionalnom vojnom licu pripada uvećanje osnovne plaće u iznosu od 20% s tim da ne ostvaruje pravo na naknadu za rad duži od zakonom određenog redovnog radnog vremena, za rad noću, za rad u dane državnih praznika, dežurstvo, kao i za obavezno prisustvo i pripravnost.

(4) Profesionalnom vojnom licu, zbog težine i složenosti poslova, osim plaće iz st. (2) i (3) ovog člana, pripadaju i dodaci na plaću: posebni vojni dodatak (deminerski dodatak, letački dodatak za službu u jedinicama specijalne namjene, dodatak za službu na izdvojenim visinskim objektima, i drugim dužnostima na kojima su lica izložena djelovanjima štetnim za zdravlje) i položajni dodatak.

(5) Ministar odbrane će posebnim propisom utvrditi koje dužnosti će imati dodatke na plaću iz stava (4) ovog člana.

(6) Plaće i druga primanja profesionalnih vojnih lica uređuju se propisima koje donosi ministar odbrane.

(7) Osnovicu plaće i koeficijent utvrđuje Vijeće ministara Bosne i Hercegovine.

Član 63.

(Početak primanja plaće)

(1) Profesionalnom vojnom licu nakon završetka vojne škole pripada plaća od dana prijema u profesionalnu vojnu službu.

(2) Profesionalnom vojnom licu, koje se prima u Oružane snage po nekom drugom osnovu, pripada plaća od dana stupanja na dužnost.

Član 64.

(Plaća vršioca dužnosti)

(1) Vršiocu dužnosti pripadaju plaća i druga primanja prema formacijskom mjestu na koje je postavljen.

(2) Prava iz stava (1) ovog člana imaju i profesionalna vojna lica koja obavljaju dužnost, odnosno zamjenjuju odsutno vojno lice, ako obavljanje dužnosti, odnosno zamjenjivanje traje više od 30 dana.

Član 65.

(Naknada za vrijeme udaljenja iz službe, odnosno pritvora)

(1) Profesionalnom vojnom licu, dok se nalazi u pritvoru, odnosno udaljenom s dužnosti, pripada naknada u visini 75% plaće, a ako izdržava porodicu, 85% plaće, koja bi mu pripadala da nije udaljeno iz službe, odnosno u pritvoru.

(2) Puna plaća pripada profesionalnom vojnom licu od dana vraćanja u službu, odnosno ako je uvažena žalba na rješenje o udaljenju od prvog dana udaljenja.

(3) Profesionalnom vojnom licu isplaćuje se obustavljeni dio plaće i u sljedećim slučajevima:

- a) ako je disciplinska mjera ili kazna poništena rješenjem, ali ne i ako se odluka zasniva na zastarjelosti gonjenja,
- b) ako je pravosnažnom presudom u krivičnom, odnosno u disciplinskom postupku oslobođen odgovornosti ili je optužba odbijena ili odbačena, ali ne zbog nenadležnosti.

(4) Za vrijeme izdržavanja kazne zatvora profesionalnom vojnom licu ne pripada pravo na plaću ni na naknadu plaće.

Član 66.

(Plaće za vrijeme privremenog raspoređivanja)

Profesionalno vojno lice privremeno raspoređeno na drugu dužnost u Oružanim snagama, Ministarstvu odbrane BiH ili u drugom organu državne uprave, državnoj agenciji, odnosno pravnom licu, ima pravo na plaću i druga novčana primanja na osnovu člana 62. ovog Zakona, ako je to za njega povoljnije.

Član 67.

(Plaće za vrijeme vršenja diplomatske dužnosti)

Profesionalnom vojnom licu upućenom na dužnost u vojnu misiju u inozemstvo pripada plaća i druga primanja prema propisima po kojima se isplaćuju plaće i druga primanja licima u diplomatskim i konzularnim predstavništvima Bosne i Hercegovine, u skladu sa zakonima Bosne i Hercegovine i propisima ministra odbrane.

Član 68.

(Dodatni propisi)

Ministar odbrane donosi propis o plaćama, dodacima na plaću, naknadama i drugim pravima vojnodiplomatskih predstavništava, članova vojnih i mirovnih misija i drugih predstavnika u misijama koje imaju vojni i vojnodiplomatski karakter.

Član 69.

(Druge dužnosti u inozemstvu)

Profesionalnom vojnom licu i drugim pripadnicima Oružanih snaga koji budu upućeni u inozemstvo radi obavljanja dužnosti proisteklih iz međunarodnih ugovora, odnosno upućeni u

vojne međunarodne misije, pripada plaća i druga primanja prema propisu koji će donijeti ministar odbrane.

Član 70.

(Plaće i stipendije za vrijeme školovanja i usavršavanja u inozemstvu)

- (1) Profesionalnom vojnom licu upućenom u inozemstvo radi školovanja ili usavršavanja pripada stipendija čiji iznos utvrđuje ministar odbrane.
- (2) Osim stipendije, licu iz stava (1) ovog člana, kojem porodica ostaje u Bosni i Hercegovini, pripada osnovna plaća koja bi mu pripadala da nije upućeno u inozemstvo.

Član 71.

(Novčane nagrade za izuzetan rad)

Profesionalnom vojnom licu može biti dodijeljena novčana nagrada za izuzetne uspjehe u radu i djela važna za Oružane snage, a što će biti utvrđeno propisima ministra odbrane.

Član 72.

(Neopravdani izostanak s dužnosti)

Profesionalnom vojnom licu ne pripada plaća i druga primanja za sate i dane neopravdanog izostanka s dužnosti.

Član 73.

(Novčana primanja kadeta)

- (1) Novčana i druga primanja kadeta vojnih škola bit će regulirani propisom ministra odbrane.
- (2) Novčana primanja kadeta upućenih na školovanje izuzeta su od sudskih i upravnih izvršenja.
- (3) Kadetima pripada besplatna vojna uniforma, lična oprema, ishrana i smještaj.

Član 74.

(Naknada troškova za službeno putovanje)

- (1) Profesionalnom vojnom licu pripada naknada troškova za službeno putovanje.
- (2) Uvjete za ostvarenje prava i iznos naknade iz stava (1) ovog člana propisat će ministar odbrane.

Član 75.

(Naknada troškova prijevoza za dolazak na posao i povratak s posla)

Profesionalnom vojnom licu pripada naknada troškova prijevoza za dolazak na posao i povratak s posla. Uvjete za ostvarenje prava i iznos naknade iz ovog člana propisat će ministar odbrane.

Član 76.

(Naknada za regres za godišnji odmor)

Profesionalno vojno lice ima pravo na naknadu na ime regresa za korištenje godišnjeg odmora u iznosu od najmanje 70% njegove plaće utvrđene rješenjem o plaći, odnosno najmanje u visini prosječne plaće isplaćene u Bosni i Hercegovini za prethodna tri mjeseca prije donošenja rješenja o regresu, odnosno prema odluci Vijeća ministara Bosne i Hercegovine.

Član 77.

(Otpremnina za odlazak u penziju)

Profesionalno vojno lice ima pravo na otpremninu prilikom odlaska u penziju u iznosu od šest njegovih plaća isplaćenih u prethodnih šest mjeseci ili šest prosječnih mjesečnih plaća

isplaćenih u Bosni i Hercegovini prema posljednjem objavljenom podatku nadležnog statističkog zavoda, ako je to za njega povoljnije.

Član 78.

(Troškovi premještaja)

- (1) Profesionalno vojno lice premješteno iz jednog mjesta službe u drugo, u skladu s odredbama ovog Zakona, ima pravo na naknadu troškova selidbe.
- (2) Pravo iz stava (1) ovog člana ima profesionalno vojno lice kojem prestane služba zbog odlaska u penziju ako se preseljava.

Član 79.

(Naknada troškova odvojenog života)

Premješteno profesionalno vojno lice, izuzev premještaja po molbi, koje izdržava porodicu s kojom živi u zajedničkom domaćinstvu, ima pravo na naknadu troškova zbog odvojenog života od porodice pod uvjetima i u iznosu koje će propisom utvrditi ministar odbrane.

Član 80.

(Naknada troškova toplog obroka)

Profesionalnim vojnim licima za dane kada se nalaze na dužnosti pripada novčana naknada za troškove toplog obroka ako nemaju besplatan obrok na radnom mjestu u skladu s odlukom Vijeća ministara Bosne i Hercegovine.

Član 81.

(Naknada troškova privremenog smještaja)

- (1) Profesionalna vojna lica, zbog specifičnosti službe, imaju pravo na naknadu troškova privremenog smještaja od dana stupanja na dužnost, ako im je mjesto prebivališta udaljeno više od 60 km od mjesta službe.
- (2) Način reguliranja naknade troškova smještaja iz stava (1) ovog člana regulirat će ministar odbrane posebnim propisom. Specifičnost službe, nakon maksimalnog perioda koji definira Ministarstvo odbrane BiH, smatrat će se trajnom promjenom mjesta službe, a ne privremenom službom. Kao takva, trajna promjena mjesta službe bit će predmet dodatnog propisa Ministarstva odbrane BiH.

Član 82.

(Ostale naknade)

Lice koje se prvi put prima u profesionalnu vojnu službu ima pravo na besplatnu vojnu uniformu i jednokratnu novčanu naknadu za nabavku ostale lične opreme, u iznosu koji utvrdi ministar odbrane.

POGLAVLJE VIII. STANDARDI PONAŠANJA

Član 83.

(Održavanje najviših standarda ponašanja)

- (1) Sva vojna lica na službi u Oružanim snagama obavezna su da postižu i održavaju najviše profesionalne i lične standarde utvrđene ovim Zakonom, Zakonom o odbrani i Kodeksom ponašanja za pripadnike Oružanih snaga.
- (2) Nadzor nad primjenom Kodeksa ponašanja iz stava (1) ovog člana vrši generalni inspektor.

Član 84.

(Dužnost poštivanja zakona)

- (1) Sva vojna lica na službi u Oružanim snagama dužna su da podržavaju i poštuju zakone Bosne i Hercegovine, entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.
- (2) Vojno lice na službi u Oružanim snagama neće preduzimati, usmjeravati niti predlagati aktivnosti za koje se zna, odnosno vjeruje da predstavljaju kršenje postojećih zakona, politika i propisa.
- (3) Kada su razmještena za vrijeme operacije, vojna lica u Ministarstvu odbrane BiH i Oružanim snagama obavezna su se pridržavati Zakona o učešću pripadnika Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, policijskih službenika, državnih službenika i ostalih zaposlenika u operacijama podrške miru i drugim aktivnostima u inozemstvu ("Službeni glasnik BiH", br. 14/05) i poštovati zakone zemlje u kojoj obavljaju svoju dužnost.
- (4) Sva vojna lica na službi u Oružanim snagama dužna su se pridržavati odredbi Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini.

Član 85.

(Sukob interesa)

Sva profesionalna vojna lica na službi u Oružanim snagama u obavljanu privatnih poslova dužna su se ponašati na takav način da izbjegnu stvarni, odnosno očigledni sukob između njihovih profesionalnih dužnosti i privatnih, političkih i finansijskih interesa.

Član 86.

(Posebne zabrane)

Kako bi se izbjegli stvarni, odnosno očigledni sukobi interesa, profesionalnim vojnim licima na službi u Oružanim snagama posebno se zabranjuje:

- a) korištenje njihovog zvaničnog položaja u svrhu nagovaranja, vršenja pritiska ili bilo kakvog uticaja na neko lice kako bi ostvarili ličnu korist finansijske ili druge prirode za sebe ili druge,
- b) da imaju finansijske interese koji su u sukobu sa savjesnim obavljanjem njihovih dužnosti,
- c) angažman na drugim poslovima ili bilo kojim aktivnostima koji su u sukobu sa zvaničnim državnim dužnostima i odgovornostima,
- d) pokušaj da utiču na javne zvaničnike kako bi ostvarili ličnu korist,
- e) korištenje državne imovine za sticanje lične koristi, ili u bilo koju drugu svrhu osim odobrene,
- f) primanje i navođenje nekoga da primi poklon ili bilo šta drugo od materijalne vrijednosti od bilo kojeg lica ili organizacije koja od Oružanih snaga traži da preduzmu neku zvaničnu mjeru, s njima ima poslovni odnos ili provodi neke aktivnosti, niti od onih na čije finansijske, profesionalne ili lične interese obavljanje ili neobavljanje dužnosti može značajno uticati.

Član 87.

(Izuzeci od zabrane primanja poklona)

- (1) Izuzetno od odredbi člana 86. stav (1) tačka f) ovog Zakona, profesionalna vojna lica na službi u Oružanim snagama mogu prihvatiti:
 - a) poklone ponuđene od zvaničnih predstavnika strane zemlje, a u ime Bosne i Hercegovine ili Oružanih snaga. Takvi pokloni postaju zvanično vlasništvo Bosne i Hercegovine i nisu vlasništvo pojedinca koji je primio poklon, osim u nekim ograničenim izuzecima utvrđenim propisom koji donese ministar odbrane. Lica će prijaviti dobivanje takvih poklona svom nadređenom,

- b) čašćenje ili poklone primljene od bilo kojeg pojedinca ili organizacije za izvršenje profesionalne dužnosti, sve dok ukupna vrijednost primljenih predmeta ili usluga ne prelazi iznos od 100 KM. "Čašćenje" ili "pokloni" uključuju hranu, usluge, pokretne predmete, te stvari koje nemaju veliku vrijednost,
- c) poklone od podređenih ili za podređene u prilikama kao što su: unapređenje, penzionisanje, promjene komandne strukture ili drugi profesionalni uspjesi, sve dok ukupna vrijednost svih poklona zajedno ne prelazi iznos od 400 KM,
- d) poklone od podređenih nadređenim u posebnim prilikama kao što su: vjenčanja, rođendani, godišnjice i slični događaji, sve dok ukupna vrijednost ne prelazi iznos od 400 KM.

(2) Svi pokloni ili čašćenje primljeni u skladu s ovim članom prijavljuju se nadređenom profesionalnog vojnog lica, kada se to traži u skladu s propisom koji donese ministar odbrane.

Član 88.

(Posebne obaveze)

S ciljem izbjegavanja stvarnih, odnosno očiglednih sukoba interesa, profesionalna vojna lica na službi u Oružanim snagama:

- a) donose odluke koje su u najboljem interesu Ministarstva odbrane Bosne i Hercegovine i Oružanih snaga, bez obzira na lična uvjerenja ili odnose,
- b) ispunjavaju sve zakonske i finansijske obaveze i plaćaju poreze,
- c) štite i čuvaju državnu imovinu,
- d) prijavljuju prijevaru i korupciju.

Član 89.

(Članstvo u udruženjima)

(1) Profesionalno vojno lice na službi u Oružanim snagama može se uključiti u aktivnosti udruženja i nevladinih organizacija samo ako su te aktivnosti u skladu s ovim Zakonom.

(2) Profesionalno vojno lice može postati član stranog profesionalnog udruženja ili međunarodne organizacije samo po odobrenju ministra odbrane.

Član 90.

(Obuka o standardima ponašanja)

(1) Generalni inspektorat upoznaje s pitanjima vezanim za standarde ponašanja sva lica koja se primaju prvi put na službu u Oružane snage.

(2) Svaka jedinica jednom godišnje održava obuku o standardima ponašanja kako bi se sva profesionalna vojna lica podsjetila na svoje odgovornosti.

POGLAVLJE IX. UPRAVLJANJE PERSONALNOM EVIDENCIJOM

Član 91.

(Definicije)

(1) Glavna evidencija personala je osnovna evidencija koja se odnosi na pojedinca zaposlenog kao profesionalno vojno lice u Oružanim snagama i lica u rezervnom sastavu. Ona obuhvata podatke i dokumente o identifikaciji i kvalifikaciji, ugovor, dokumente o obrazovanju, ocjene o njegovom izvršavanju dužnosti, kao i druge dokumente koji su bitni za angažiranje profesionalnih vojnih lica na službi u Oružanim snagama.

(2) Vojna evidencija o izvršavanju dužnosti je pomoćna evidencija za vojna lica za potrebe upravljanja personalom i profesionalnog razvoja. Ona sadrži kopije dokumenata iz glavne evidencije personala i druge dokumente koji mogu poslužiti za donošenje odluke nadležnog

organa u vezi sa školovanjem, obukom, unapređenjem i predlaganjem za nova postavljena vojnih lica.

(3) Upravljanje evidencijom je aktivnost planiranja, kontrole, usmjeravanja, organizacije, obuke i unapređenja, za ažuriranje, održavanje, korištenje i raspolaganje glavnom evidencijom personala i vojnom evidencijom o izvršavanju dužnosti.

Član 92.

(Upravljanje i kontrola nad evidencijama)

(1) Ministar odbrane uspostavlja efikasnu i sistematičnu kontrolu nad glavnim evidencijama personala i vojnim evidencijama o izvršavanju dužnosti kako bi se osiguralo da nadležne starješine imaju potrebne informacije.

(2) Upravljanjem evidencijama vojnih lica dokumentira se evidencija o službi vojnih lica, od prijema do prekida službe, štiti se privatnost lica te prava i interesi Oružanih snaga. Upravljanje evidencijom personala obuhvata:

- a) formiranje pojedinačnih evidencija,
- b) osiguranje da se sve formirane evidencije održavaju i pohranjuju na odgovarajući način, da ih koriste samo ovlaštena lica i samo u službene svrhe,
- c) osiguranje da se glavne evidencije personala čuvaju, a sve ostale uništavaju.

Član 93.

(Odgovornost za glavne evidencije personala)

(1) Ministarstvo odbrane BiH izrađuje propise i procedure za formiranje i održavanje glavnih evidencija personala za sva vojna lica u Oružanim snagama.

(2) Komanda za upravljanje personalom Komande za podršku odgovoran je za formiranje i održavanje glavnih evidencija personala za sva lica u Oružanim snagama, u skladu s propisima i procedurama koje donosi ministar odbrane.

Član 94.

(Odgovornost za vojne evidencije o izvršavanju dužnosti)

(1) Vojne evidencije o izvršavanju dužnosti formiraju se i održavaju u bataljonu, brigadi, njima ravnim i višim jedinicama.

(2) Ministarstvo odbrane BiH formira i održava vojne evidencije o izvršavanju dužnosti za profesionalna vojna lica raspoređena u Ministarstvu odbrane Bosne i Hercegovine.

Član 95.

(Dodatni propisi)

(1) Ministar odbrane donosi propise potrebne za implementaciju sistema upravljanja evidencijom personala kojima se reguliraju pitanja formiranja, održavanja, korištenja i čuvanja glavne evidencije personala i vojne evidencije o izvršavanju dužnosti.

(2) Sistem upravljanja evidencijom personala obrađuje sljedeća pitanja:

- a) dokumente neophodne za formiranje evidencija personala i evidencija o izvršavanju dužnosti,
- b) održavanje i korištenje evidencija personala i evidencija o izvršavanju dužnosti,
- c) instrukcije podređenim komandama za dostavljanje dokumenata te održavanje i korištenje evidencija personala i evidencija o izvršavanju dužnosti,
- d) mjere sigurnosti kako bi se osigurala zaštita privatnosti podataka o svakom pojedincu,
- e) procedure za čuvanje evidencija,
- f) prijenos dokumenata iz evidencija personala i evidencija o izvršavanju dužnosti u elektronske dosjee personala,

- g) mjere pozitivne kontrole nad evidencijama personala i evidencijama o izvršavanju dužnosti za obavljanje svakodnevnih aktivnosti u Ministarstvu odbrane Bosne i Hercegovine i Oružanim snagama.

POGLAVLJE X. SISTEM KLASIFICIRANJA VOJNIH LICA

Član 96.

(Klasificiranje vojnih lica)

- (1) Vojnim licima prilikom pristupanja Oružanim snagama određuje se vojno-evidencijska specijalnost.
- (2) Kroz vojno-evidencijske specijalnosti određuju se grupe formacijskih radnih mjesta za koja su potrebne usko vezane sposobnosti. Profesionalna vojna lica, koja su kvalificirana za jedno radno mjesto u okviru neke vojno-evidencijske specijalnosti, mogu obavljati poslove u okviru bilo kojeg drugog radnog mjesta koje je na istom nivou složenosti i težine.
- (3) Vojno-evidencijska specijalnost određuje se za svako profesionalno vojno lice na osnovu faktora navedenih u članu 97. ovog Zakona i navodi se u pojedinačnim ugovorima o vojnoj službi.
- (4) U toku karijere u okviru Oružanih snaga, profesionalna vojna lica mogu biti dodatno klasificirana kako bi se zadovoljile potrebe Oružanih snaga.

Član 97.

(Faktori klasificiranja)

Vojna lica klasificiraju se u određene vojno-evidencijske specijalnosti na osnovu sljedećih faktora:

- a) potreba Oružanih snaga kao primarnog faktora,
- b) obrazovanja, obuke i iskustva pojedinca,
- c) želja pojedinca,
- d) fizičkih sposobnosti i drugih kvalifikacija.

Član 98.

(Uspostavljanje Sistema klasificiranja vojnih lica)

- (1) Ministar odbrane donosi propise potrebne za uspostavljanje Sistema klasificiranja vojnih lica, a kojim se reguliraju:
 - a) kriteriji i uvjeti klasifikacija,
 - b) procedure pri klasifikaciji,
 - c) klasifikacija strukture vojnih lica.
- (2) Propisima iz stava (1) ovog člana regulira se:
 - a) spisak vojnih specijalnosti u okviru Oružanih snaga, uključujući i nazive formacijskih mjesta,
 - b) definirane procedure za određivanje vojnih specijalnosti koje se koriste u toku procedure prijema vojnih lica u Oružane snage,
 - c) uvjeti za određivanje dodatnih vojnih specijalnosti,
 - d) procedure za vođenje evidencije o vojnim specijalnostima vojnih lica.

Član 99.

(Vođenje evidencije personala i izvještavanje o jačini jedinice)

- (1) Svaka jedinica vodi preciznu evidenciju o statusu svih oficira, podoficira i vojnika koji se nalaze u toj jedinici kako bi lanac komandovanja imao informacije o ukupnoj jačini jedinice.
- (2) Sve jedinice redovno izvještavaju o činu i specijalnosti ukupnog personala u datim jedinicama, a u skladu s propisima koje donese ministar odbrane.

(3) Ministar odbrane donosi za Oružane snage propise o vođenju evidencije personala i izvještavanju o jačini jedinice.

POGLAVLJE XI. SISTEM UPRAVLJANJA KARIJEROM

Član 100.

(Definicija)

Sistem upravljanja karijerom pruža mogućnost da produženi ugovori o službi vojnih lica budu u skladu s pojedinačnim potrebama lica i potrebama Oružanih snaga.

Član 101.

(Dužina trajanja profesionalne vojne službe)

- (1) Maksimalna dužina trajanja službe profesionalnih vojnih lica u Oružanim snagama je:
 - a) oficiri - 30 godina, ali najduže do 55. godine života,
 - b) podoficiri (OR-5-9) - 30 godina, ali najduže do 50. godine života, i
 - c) vojnici (OR-1-4) - 15 godina, ali najduže do 35. godine života.
- (2) **U slučaju potrebe službe, ministar odbrane može oficirima, podoficirima i vojnicima produžiti trajanje službe i nakon godina života predviđenih u stavu (1), tač. a), b) i c) ovog člana.**
- (3) **O imenima i prezimenima, nacionalnoj pripadnosti i broju oficira, podoficira i vojnika, te razlozima za produženje trajanja službe u OSBiH i nakon godina života predviđenih u stavu (1) tač. a), b) i c) ovog člana, Ministarstvo odbrane će jednom godišnje informirati Parlamentarnu skupštinu BiH.**

Član 102.

(Dužina trajanja službe u rezervnom sastavu)

- (1) Služba u rezervnom sastavu počinje nakon prestanka profesionalne vojne službe i traje:
 - a) oficirima - deset godina, ali najduže do 55. godine života,
 - b) podoficirima (OR-5-9) - sedam godina, ali najduže do 50. godine života,
 - c) vojnicima (OR-1-4) - četiri godine, ali najduže do 35. godine života.
- (2) Dužina trajanja službe za specijalnosti u rezervnom sastavu, angažirane u skladu s članom 10. ovog Zakona, traje četiri godine, ali najduže do 55. godine života.
- (3) Služba u rezervnom sastavu iz st. (1) i (2) ovog člana može se promijeniti odlukom ministra odbrane, u skladu s potrebama Oružanih snaga.

Član 103.

(Periodi za donošenje odluka o produženju službe)

- (1) Produženje ugovora o službi profesionalnih vojnih lica razmatra se u sljedećim periodima:
 - a) oficiri - nakon 3, 6, 10, 15 i 20 godina službe,
 - b) podoficiri - nakon 3, 6, 10, 15 i 20 godina službe,
 - c) vojnici - nakon 3, 6 i 10 godina službe.
- (2) Pripadnici rezervnog sastava koji nemaju prijašnje vojno iskustvo a imaju određena stručna znanja zaključuju poseban ugovor koji se može produžiti u skladu s članom 101. stav (2) ovog Zakona.

Član 104.

(Prinudno produženje ugovora)

U slučaju ratnog stanja, vanrednog stanja ili da bi se spriječilo smanjenje operativne efikasnosti jedinice koja je na zadatku, ministar odbrane može naložiti produženje ugovora za jednog, odnosno više pripadnika na period potreban za osiguranje operativne efikasnosti i do

onog trenutka dok se ne bude mogla naći odgovarajuća zamjena za tog pripadnika, odnosno pripadnike.

Član 105.

(Komisije za produženje ugovora)

- (1) Komisije za produženje ugovora sazivaju se po odluci ministra odbrane. Jedinstvena, centralna komisija za produženje ugovora saziva se kako bi donosila odluke o produženju ugovora svim profesionalnim vojnim licima, osim komisija koje donose odluke o produženju ugovora licima u činovima od OR-1 do OR-4, što se može uraditi na nivou brigade.
- (2) Datum sazivanja komisije za produženje ugovora objavljuje se najmanje šest mjeseci unaprijed, osim u slučaju produženja ugovora licima u činovima od OR-1 do OR-5, kada se komisije sazivaju tri mjeseca unaprijed.

Član 106.

(Sastav komisija za produženje ugovora)

- (1) Ministar odbrane imenuje članove komisije za produženje ugovora.
- (2) Komisija za produženje ugovora ima pet članova. Predsjedavajući komisije je najmanje dva čina viši u odnosu na lice koje se razmatra za produženje ugovora, a članovi komisije najmanje istog višeg čina. Komisije se imenuju u sljedećem sastavu:
 - a) komisije za produženje ugovora vojnicima (OR-1-OR-4) u sastavu:
 1. OF-4 (predsjedavajući),
 2. OF-3,
 3. OF-2 (x 2),
 4. OR-9.
 - b) komisije za produženje ugovora podoficirima (OR-5-OR-9) u sastavu:
 1. OF-4 (predsjedavajući),
 2. OF-3,
 3. OF-2 (x 2),
 4. OR-9.
 - c) komisije za produženje ugovora oficirima (OF-1-OF-3) u sastavu:
 1. OF-5 (predsjedavajući),
 2. OF-4 (x 4).
 - d) komisije za produženje ugovora oficirima (OF-4-OF-5) u sastavu:
 1. OF-7 (predsjedavajući),
 2. OF-6 (x 2),
 3. OF-5 (x 2).
- (3) Sva tri konstitutivna naroda, a po mogućnosti i predstavnik iz reda ostalih, zastupljena su u svakoj komisiji, a odluke svake komisije donose se jednoglasno.

Član 107.

(Procedura)

- (1) Prilikom razmatranja kandidata za produženje ugovora, predsjedavajući komisija za produženje ugovora mora imati uvid u dosje koji sadrži sljedeće podatke o svakom kandidatu:
 - a) godišnje ocjene,
 - b) certifikate o pohađanim i završenim kursevima i školama,
 - c) disciplinske kartone,
 - d) kratak opis koji sadrži podatke o njegovim civilnim i vojnim kvalifikacijama,
 - e) karton o njegovim postavljenjima, kao i dodijeljenim stimulativnim mjerama.

(2) Komisija za produženje ugovora razmatra svakog kandidata za produženje ugovora na osnovu dokumentacije koja joj je dostavljena u skladu sa stavom (1) ovog člana i dostavlja ministru odbrane rang-listu onih koji su predloženi za produženje ugovora.

(3) Ministar odbrane odobrava produženje ugovora prema rang-listi koju dostavi komisija za produženje ugovora.

Član 108.

(Rad komisija)

Komisije za produženje ugovora podoficirima i oficirima sastaju se onoliko često koliko je potrebno i na osnovu odluke ministra odbrane.

Član 109.

(Uvjeti za produženje ugovora)

Uvjeti za produženje ugovora su:

- a) odgovarajuća školska sprema,
- b) potrebno vrijeme provedeno u činu koji ima,
- c) završena potrebna vojna i civilna edukacija,
- d) prijedlog za produženje ugovora u posljednja dva ocjenjivanja.

Član 110.

(Dodatni propisi)

Ministar odbrane donosi propis koji određuje kriterije i procedure potrebne za djelotvorno funkcioniranje Sistema upravljanja karijerom.

POGLAVLJE XII. UNAPREĐENJE

Član 111.

(Unapređenje)

(1) Postupak za unapređenje profesionalnih vojnih lica u čin niži od čina generala provodi se na osnovu ovog Zakona i drugih propisa koje donosi ministar odbrane. Procedure za unapređenje profesionalnih vojnih lica su transparentne i omogućavaju da profesionalna vojna lica koja to najviše zaslužuju budu unaprijeđena na osnovu dotadašnjeg rada i potencijala za buduće službe na položajima s većom odgovornošću.

(2) Unapređenje oficira u čin generala provodi se u skladu sa Zakonom o odbrani.

(3) Unapređenja u činove provode se u skladu s godišnjim planom unapređenja, brojem i strukturom činova za unapređenje.

Član 112.

(Komisije za unapređenje)

(1) Komisije za unapređenje odgovorne su za izbor profesionalnog vojnog lica predviđenog za unapređenje u sljedeći, viši čin.

(2) Komisije za unapređenje sazivaju se po odluci ministra odbrane. S ciljem razmatranja svih kandidata za unapređenje u viši čin, saziva se jedinstvena, centralna komisija za unapređenje, a izuzetak su komisije koje razmatraju unapređenja od OR-1 do OR-4, a koja se mogu izvršiti na nivou brigade.

(3) Datum sazivanja komisija za unapređenje objavljuje se najmanje tri mjeseca unaprijed, osim kada su u pitanju komisije koje rade na unapređenjima od OR-1 do OR-5, kada se datum objavljuje najmanje jedan mjesec unaprijed.

Član 113.

(Sastav komisija za unapređenje)

(1) Članove komisije za unapređenje imenuje ministar odbrane.

(2) Komisija za unapređenje ima pet članova. Predsjedavajući komisije mora biti za najmanje dva čina viši u odnosu na lice koje se razmatra za unapređenje, a članovi komisije za jedan čin viši.

(3) Komisije se imenuju u sljedećem sastavu:

a) komisije za unapređenje vojnika (OR-2-OR-4) u sastavu:

1. OF-4 (predsjedavajući),
2. OF-3,
3. OF-2 (x 2),
4. OR-9.

b) komisije za unapređenje podoficira (OR-5-OR-9) u sastavu:

1. OF-4 (predsjedavajući),
2. OF-3,
3. OF-2 (x 2),
4. OR-9.

c) komisije za unapređenje oficira (OF-1/poručnik-OF-3) u sastavu:

1. OF-5 (predsjedavajući),
2. OF-4 (x 4).

d) komisije za unapređenje oficira (OF-4-OF-5) u sastavu:

1. OF-7 (predsjedavajući),
2. OF-6,
3. OF-5 (x 3).

(4) Sva tri konstitutivna naroda, a po mogućnosti i predstavnik iz reda ostalih, zastupljena su u svakoj komisiji, a odluke svake komisije donose se jednoglasno.

Član 114.

(Procedura)

(1) Prilikom razmatranja kandidata za unapređenje, komisija mora imati uvid u evidencije koje sadrže sljedeće podatke o kandidatu:

- a) godišnje ocjene,
- b) certifikate o pohađanim i završenim kursevima i školama,
- c) disciplinske kartone,
- d) kratak opis koji sadrži podatke o njegovim civilnim i vojnim kvalifikacijama,
- e) karton o njegovim postavljenjima, kao i dodijeljenim stimulativnim mjerama.

(2) Komisija za unapređenje razmatra svakog kandidata za unapređenje na osnovu evidencije koja joj je dostavljena u skladu sa stavom (1) ovog člana i dostavlja ministru odbrane rang-listu onih koji su predloženi za unapređenje.

(3) Ministar odbrane unapređuje profesionalna vojna lica na osnovu rang-liste koju mu je dostavila komisija za unapređenje.

Član 115.

(Rad komisija)

(1) Komisije za unapređenje podoficira i oficira sastaju se najmanje jednom godišnje.

(2) Komisija za unapređenje vojnika sastaje se po potrebi.

Član 116.

(Uvjeti za unapređenje)

Uvjeti za unapređenje su sljedeći:

- a) odgovarajući stepen školske spreme,
- b) potrebno vrijeme provedeno u činu koji ima,

- c) potrebno vojno i civilno školovanje i usavršavanje, prema propisu koji donosi ministar odbrane,
- d) prijedlog za unapređenje u posljednja dva ocjenjivanja,
- e) postavljenje na formacijsko mjesto višeg čina ili da postoji upražnjeno formacijsko mjesto višeg čina,
- f) za unapređenje u čin OF-5 profesionalno vojno lice s ličnim činom OF-4 mora provesti na formacijskom mjestu OF-5 najmanje godinu dana i imati završenu školu usavršavanja komandno-štabnog nivoa ili naučno zvanje magistra,
- g) za unapređenje u čin OF-6 profesionalno vojno lice s činom OF-5 mora provesti na formacijskom mjestu OF-6 najmanje godinu dana i imati završen operativno-strategijski nivo usavršavanja ili naučno zvanje doktora nauka.

Član 117.

(Potrebni periodi za unapređenje)

Kako bi profesionalna vojna lica bila razmatrana za unapređenje, moraju provesti u ličnom činu:

- a) OF-1 - tri godine
- b) OF-1 - tri godine
- c) OF-2 - četiri godine
- d) OF-3 - pet godina
- e) OF-4 - pet godina
- f) OF-5 - pet godina
- g) OR-5 - tri godine
- h) OR-6 - tri godine
- i) OR-7 - četiri godine
- j) OR-8 - pet godina

Član 118.

(Prijevremeno unapređenje)

Profesionalnom vojnom licu, koje je tri puta uzastopno ocijenjeno ocjenom "odličan", vrijeme za unapređenje u viši čin skratit će se za godinu dana u odnosu na vrijeme koje je potrebno provesti u činu.

Član 119.

(Vanredno unapređenje)

(1) Podoficir, odnosno oficir, koji postiže izvanredne uspjehe u radu i pokazuje izuzetnu sposobnost, može biti vanredno unaprijeđen u neposredno viši čin, ako je proveo dvije trećine vremena koje je ovim Zakonom propisano za pojedine činove, te ako je proveo najmanje godinu dana na dužnostima višeg čina.

(2) Bliže uvjete i postupak za vanredno unapređenje podoficira, odnosno oficira do čina pukovnika, iz stava (1) ovog člana, propisuje ministar odbrane.

Član 120.

(Unapređenje i služba van zemlje)

(1) U izuzetnim slučajevima, profesionalna vojna lica, na službi u operacijama podrške miru, diplomatskim misijama, multilateralnim vojnim organizacijama van zemlje ili na drugim privremenim posebnim zadacima, može, za vrijeme trajanja takve službe, unaprijediti Predsjedništvo a na prijedlog ministra odbrane, u čin koji je najviše jedan čin iznad njihovog ličnog čina.

(2) Profesionalna vojna lica mogu u vremenu trajanja takve službe, određene stavom (1) ovog člana, ostvariti sva prava koja im daje njihov privremeni čin.

(3) Po završetku službe u operacijama podrške miru, diplomatskim misijama, multilateralnim vojnim organizacijama van zemlje ili na drugim privremenim posebnim zadacima, profesionalnim vojnim licima bit će zagarantirana sva prava data njihovim ličnim vojnim činom u skladu s ovim Zakonom.

Član 121.

(Unapređenje pripadnika rezervnog sastava)

Unapređenje pripadnika rezervnog sastava provodi se u skladu s odredbama ovog poglavlja ovog Zakona.

POGLAVLJE XIII. OCJENJIVANJE

Član 122.

(Osnovna pravila i principi)

(1) Ocjenjivanje profesionalnih vojnih lica obavlja se transparentno i nepristrasno i koristi se kao osnova za unapređenja i izbor profesionalnih vojnih lica za vojno obrazovanje.

(2) Pri ocjenjivanju cijeni se sposobnost, odgovornost, sposobnost rukovođenja, profesionalnost, obučenost i vojno vladanje.

(3) Ocjene su: "odličan", "dobar", "potrebno osposobljavanje" i "loš".

(4) Ocjenjivanje profesionalnih vojnih lica obavlja se svake kalendarske godine ili na osnovu potreba službe.

(5) Pripadnici rezervnog sastava ocjenjuju se nakon svakog vršenja aktivne vojne službe, uključujući i vježbe i operacije.

(6) Profesionalna vojna lica koja su u kalendarskoj godini bila na dužnosti manje od šest mjeseci ne ocjenjuju se, bez obzira na razloge njihovog odsustva s dužnosti.

(7) Ocjene se potpisuju i ulažu u glavnu evidenciju personala i vojnu evidenciju o izvršavanju dužnosti. Potpisani primjerak svake ocjene mora se uručiti licu koje je ocijenjeno.

Član 123.

(Osnovne procedure)

(1) Svaka ocjena sastoji se iz dva dijela:

a) prethodne ocjene koju daje prvonadređeni, ili neko drugo lice koje odredi prvonadređeni kao lice koje je najbolje upoznato s dnevnim poslom koji obavlja lice koje se ocjenjuje. U oba navedena slučaja, lice koje ocjenjuje mora u trenutku ocjenjivanja biti na službi na trenutnom formacijskom mjestu najmanje 90 dana,

b) dodatnu ocjenu daje prvonadređeni lica koje obavlja prvobitno ocjenjivanje. Ovo lice mora u trenutku ocjenjivanja biti na službi na trenutnom formacijskom mjestu najmanje 60 dana.

(2) Prije svakog ocjenjivanja lice zaduženo za ocjenjivanje, objašnjeno u stavu (1) ovog člana, obaviti će razgovor o ocjenjivanju i postići dogovor o sadržaju teksta iznesenog u ocjeni.

Član 124.

(Posljedice ocjenjivanja)

(1) Profesionalnom vojnom licu koje je ocijenjeno ocjenom "loš" ili je tri puta uzastopno ocijenjeno ocjenom "potrebno osposobljavanje" prestaje profesionalna vojna služba.

(2) Profesionalnom vojnom licu koje je tri puta uzastopno ocijenjeno ocjenom "odličan" skraćuje se za godinu dana period potreban za unapređenje, u skladu s članom 117. ovog Zakona.

Član 125.

(Pravo na prigovor i žalbu)

- (1) Vojna lica imaju pravo uložiti prigovor na ocjenu.
- (2) Rok za prigovor na ocjenu je osam dana od dana prijema ocjene, a o njemu odlučuje lice koje je obavilo prvobitno ocjenjivanje. Odluka o ovom prigovoru mora biti donesena u roku od 30 dana.
- (3) Žalbu na odluku o prigovoru koja je pomenuta u stavu (2) ovog člana potrebno je predati u roku od 15 dana, a o njoj odlučuje lice prvonadređeno licu koje je obavilo prvobitno ocjenjivanje. Odluka o ovoj žalbi mora biti donesena u roku od 60 dana.
- (4) Viši oficir za izvještavanje odgovoran je za osiguravanje da ukupna dužina procedure predaje prigovora, opisana u st. (1) i (2) ovog člana, ne bude duža od 90 dana.
- (5) Protiv konačne odluke o ocjeni ne može se voditi upravni spor.

Član 126.

(Dodatni propisi)

Ministar odbrane donosi propis o kriterijima za ocjenjivanje, administrativne procedure i procedure podnošenja prigovora.

POGLAVLJE XIV. ODLIKOVANJA, NAGRADE I POHVALE

Član 127.

(Dodjeljivanje)

- (1) Odlikovanja, nagrade i pohvale vojnim licima mogu se dodjeljivati za izuzetnu hrabrost, odnosno naročit uspjeh postignut na službi u jedinicama, komandama i ustanovama.
- (2) Građanima, stranim državljanima i drugim pravnim licima mogu se dodjeljivati odlikovanja, plakete i druga priznanja za doprinos Oružanim snagama.

Član 128.

(Vrste pohvale)

Pohvala može biti usmena i pisana. Vojno lice pisano pohvaljuje i nagrađuje komandant na dužnosti komandanta brigade, na istoj ili višoj dužnosti.

Član 129.

(Propisi)

- (1) Odlikovanja se utvrđuju posebnim zakonom.
- (2) Nagrade i pohvale utvrđuje propisom ministar odbrane.

POGLAVLJE XV. STANJA U SLUŽBI

Član 130.

(Stanje u toku službe)

U toku službe profesionalna vojna lica u Oružanim snagama mogu biti:

- a) na dužnosti,
- b) na pripravničkom stažu,
- c) na školovanju ili usavršavanju,
- d) na bolovanju,
- e) na raspolaganju,
- f) udaljena s dužnosti,
- g) upućena u drugu instituciju ili pravno lice.

- h) upućena u inozemstvo u operacije kolektivne sigurnosti, operacije podrške miru i ispunjenje međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine,
- i) u vojno-diplomatskim predstavništvima.

Član 131.

(Dužnost u okviru institucija)

Profesionalno vojno lice može biti na dužnosti u štabovima, komandama, jedinicama, ustanovama Oružanih snaga i Ministarstvu odbrane Bosne i Hercegovine.

Član 132.

(Kriteriji za postavljenje)

- (1) Profesionalna vojna lica postavljaju se, prema potrebi službe, na odgovarajuća formacijska mjesta prema:
 - a) stručnoj spremi,
 - b) činu,
 - c) ličnoj vojno-evidencijskoj specijalnosti,
 - d) posebnim sposobnostima predviđenim za dato formacijsko mjesto.
- (2) Raspored na određeno formacijsko mjesto vojno-evidencijske specijalnosti smatra se postavljenjem prema ličnoj vojno-evidencijskoj specijalnosti.

Član 133.

(Nadležnost za postavljenja)

- (1) Predsjedništvo postavlja sva profesionalna vojna lica na formacijska mjesta za koja je predviđen čin generala na osnovu prijedloga ministra odbrane.
- (2) Ministar odbrane postavlja oficire na prijedlog načelnika Zajedničkog štaba Oružanih snaga.
- (3) Načelnik Zajedničkog štaba Oružanih snaga postavlja podoficire i vojnike.

Član 134.

(Postavljenje na formacijska mjesta)

- (1) Profesionalno vojno lice postavlja se na formacijsko mjesto u puku, odnosno službi prema ličnom činu i vojno-evidencijskoj specijalnosti.
- (2) Profesionalno vojno lice koje pokazuje natprosječnu sposobnost u vršenju dužnosti može biti raspoređeno na formacijsko mjesto višeg čina.
- (3) U izuzetnim slučajevima, profesionalno vojno lice se, po potrebi službe i uz pisani pristanak, može postaviti na formacijsko mjesto nižeg čina do dvije godine.

Član 135.

(Postavljenje na formacijska mjesta nižih činova)

Profesionalno vojno lice iz člana 134. stav (3) ovog Zakona može biti postavljeno na formacijsko mjesto nižeg čina u sljedećim slučajevima:

- a) zbog ukidanja formacijskog mjesta ili izmjene formacijskog čina u strukturi formacijskog mjesta,
- b) zbog premještaja na osnovu ličnog zahtjeva,
- c) kada je razriješeno dužnosti, a nema mogućnost postavljenja na formacijsko mjesto ličnog čina,
- d) kada se pojedina formacijska mjesta ne mogu popuniti, a interesi službe to nalažu,
- e) kada je ocjenom nadležne ljekarske komisije predložena promjena formacijskog mjesta, a nema mogućnosti za postavljenje na odgovarajuće formacijsko mjesto.

Član 136.

(Konkursi i oglasi)

- (1) Upražnjena formacijska mjesta u okviru Oružanih snaga utvrđuju se na osnovu sistema za vođenje evidencije o personalu i izvještavanja o jačini jedinica iz člana 99. ovog Zakona.
- (2) Popunjavanje upražnjenih formacijskih mjesta u okviru Oružanih snaga profesionalnim vojnim licima vrši se raspisivanjem konkursa, odnosno oglasa, izuzev kadeta i stipendista po završenom školovanju.
- (3) Izbor kandidata po raspisanom konkursu vrši komisija, koju imenuje ministar odbrane.

Član 137.

(Postavljenje u drugi rod ili službu)

Profesionalno vojno lice može biti postavljeno na formacijsko mjesto u okviru drugog roda, odnosno službe, po potrebi službe, i to u slučaju:

- a) ukidanja formacijskog mjesta na koje je raspoređeno ili zbog izmjene formacijskih elemenata u strukturi tog formacijskog mjesta,
- b) gubitka zdravstvene sposobnosti potrebne za obavljanje dužnosti formacijskog mjesta na koje je postavljeno, pod uvjetom da ne postoji mogućnost postavljenja na odgovarajuće formacijsko mjesto.

Član 138.

(Vršilac dužnosti)

- (1) Umjesto profesionalnog vojnog lica koje je privremeno spriječeno da vrši dužnost određuje se vršilac dužnosti.
- (2) Vršilac dužnosti može se odrediti i na upražnjeno formacijsko mjesto.
- (3) Vršenje dužnosti može trajati najduže godinu dana od dana stupanja na dužnost.
- (4) Vršilac dužnosti može se odrediti za formacijsko mjesto istog, neposredno višeg čina odnosno neposredno nižeg čina.
- (5) Ako je to uvjet za unapređenje, vrijeme provedeno na dužnosti iz st. (1) i (2) ovog člana računa se kao da je profesionalno vojno lice postavljeno na dato formacijsko mjesto.
- (6) Profesionalno vojno lice, koje je određeno u skladu sa st. (1) i (2) ovog člana, zadržava status i sva prava njegovog prethodnog formacijskog mjesta, ako je za njega to povoljnije.

Član 139.

(Pripravnički staž)

- (1) Radi sticanja prakse potrebne za samostalno vršenje dužnosti, nakon završetka školovanja, profesionalna vojna lica (ljekari, ekonomisti, pravnici i druga slična zanimanja) primaju se u svojstvu pripravnika.
- (2) Pripravnički staž iz stava (1) ovog člana može trajati najduže godinu dana.
- (3) Vrijeme provedeno u svojstvu pripravnika računa se u vrijeme provedeno u činu.
- (4) Ministar odbrane donosi propis za pripravnički staž iz ovog člana.

Član 140.

(Školovanje i usavršavanje)

- (1) Profesionalno vojno lice bira se za školovanje ili usavršavanje.
- (2) Profesionalno vojno lice upućeno na školovanje ili usavršavanje razrješava se dužnosti ako školovanje ili usavršavanje traje duže od godinu dana.
- (3) Profesionalno vojno lice upućeno na školovanje ili usavršavanje radi promjene vojno-evidencijske specijalnosti razrješava se dužnosti bez obzira na trajanje školovanja ili usavršavanja.

(4) Profesionalnom vojnom licu vrijeme provedeno na školovanju ili usavršavanju računa se u vrijeme provedeno na službi, s pravom ličnog čina i dužnosti s koje je upućen na školovanje ili usavršavanje, te se unapređuje uz uvjete propisane ovim Zakonom.

(5) Propisom ministra odbrane uređuju se uvjeti, postupak i nadležnost za izbor i upućivanje na školovanje ili usavršavanje profesionalnih vojnih lica.

Član 141.

(Stipendiranje)

(1) Ministarstvo odbrane Bosne i Hercegovine može dodijeliti stipendije studentima fakulteta i učenicima srednjih škola (u daljnjem tekstu: vojni stipendisti) kako bi popunilo formacijska mjesta ili uključilo kadete u vojne obrazovne institucije.

(2) S ciljem popunjavanja formacijskih mjesta u Oružanim snagama, profesionalna vojna lica mogu biti upućena na fakultete, kao i druge vrste škola, u zemlji i inozemstvu.

(3) Uvjete i način stipendiranja vojnih stipendista propisuje ministar odbrane.

Član 142.

(Obaveze)

(1) Kadeti, profesionalna vojna lica i vojni stipendisti koji pohađaju škole kako bi popunili formacijska mjesta u vojsci raspoređuju se, nakon završetka školovanja, na odgovarajuća formacijska mjesta.

(2) Vojni stipendisti iz stava (1) ovog člana mogu svoje dužnosti obavljati u svojstvu civila, ako je tako regulirano ugovorom o stipendiranju.

(3) Vojni stipendisti iz stava (1) ovog člana koji svojom krivicom nisu završili školovanje, ili koji ne stupe u vojnu službu po završetku školovanja, dužni su Ministarstvu odbrane Bosne i Hercegovine nadoknaditi troškove školovanja.

(4) Ministar odbrane određuje visinu troškova školovanja.

Član 143.

(Period vojne službe nakon školovanja)

(1) Kadeti i vojni stipendisti koji su završili školovanje u srednjim školama i fakultetima dužni su provesti u službi vremenski period koji je dvostruko duži od perioda trajanja školovanja ili stipendiranja, ako ugovorom nije drugačije regulirano.

(2) Profesionalna vojna lica upućena na školovanje i usavršavanje dužna su stupiti u vojnu službu na vremenski period koji je dvostruko duži od perioda trajanja školovanja i usavršavanja, ako ugovorom nije drugačije regulirano.

(3) Izuzetak od stava (1) ovog člana su kadeti koji završe zrakoplovne škole kao piloti, a koji su dužni stupiti u vojnu službu na vremenski period koji traje deset godina od dana završetka školovanja, ako ugovorom nije reguliran duži vremenski period.

Član 144.

(Bolovanje)

(1) Profesionalno vojno lice za vrijeme spriječenosti za obavljanje službe iz zdravstvenih razloga nalazi se na bolovanju.

(2) Profesionalno vojno lice koje zbog bolesti ne može obavljati dužnost na svom formacijskom mjestu bit će razriješeno dužnosti ako se nalazi na bolovanju duže od šest mjeseci neprekidno ili osam mjeseci s prekidima u posljednjih 12 mjeseci ili nadležna ljekarska komisija ocijeni da bi bolovanje moglo trajati duže od šest mjeseci.

(3) U slučaju iz stava (1) ovog člana, profesionalno vojno lice zadržava prava svoga čina i unapređuje se uz uvjete propisane ovim Zakonom.

Član 145.

(Raspologanje)

- (1) Raspologanje u trajanju od šest mjeseci, nastaje isključivo kao posljedica reorganiziranja i smanjenja obima poslova i ukidanjem formacijskih mjesta.
- (2) Profesionalno vojno lice koje je na raspologanju može se:
 - a) rasporediti na novu dužnost,
 - b) ako je ovo raspoređivanje nemoguće, profesionalnom vojnom licu nudi se prijevremeno penzionisanje, u skladu s članom 47. ovog Zakona, odnosno posebnim zakonom.
- (3) Razriješeno profesionalno vojno lice s radnim stažom dužim od šest godina ima pravo na jedan dodatni mjesec raspologanja za svaku dodatnu godinu radnog staža, a najviše do 12 mjeseci.
- (4) Za vrijeme raspologanja profesionalno vojno lice ima pravo na plaću u visini plaće u posljednjem mjesecu u kojem je radilo.
- (5) Nakon isteka vremena raspologanja iz stava (3) ovog člana, prekida se služba profesionalnom vojnom licu.
- (6) Lice iz stava (5) ovog člana ima pravo na otpremninu u visini iznosa njegove šestomjesečne plaće.

Član 146.

(Udaljenje s dužnosti)

- (1) Profesionalno vojno lice udaljava se s dužnosti:
 - a) za vrijeme dok se nalazi u pritvoru,
 - b) za vrijeme izdržavanja kazne zatvora do šest mjeseci,
 - c) ako je zatečeno u izvršenju krivičnog djela ili disciplinskog prijestupa u vezi sa službom,
 - d) za vrijeme trajanja disciplinskog, odnosno krivičnog postupka, ako bi njegovo zadržavanje u službi bilo štetno po interese službe.
- (2) Nakon prestanka razloga udaljenja s dužnosti, nadležni starješina dužan je odlučiti o daljnjem statusu vojnog lica.
- (3) Protiv rješenja o udaljenju s dužnosti dozvoljeno je uložiti žalbu starješini nadređenom starješini koji je donio rješenje u roku od osam dana od dana prijema rješenja.
- (4) Žalba ne zadržava izvršenje rješenja.
- (5) Vrijeme udaljenja s dužnosti ne računa se u vrijeme za unapređenje, osim ako se utvrdi da nije postojao razlog za udaljenje.
- (6) Udaljenje s dužnosti dokumentirat će se u pisanoj formi a jedna kopija bit će uložena u personalni dosje i karton o radu profesionalnog vojnog lica.

Član 147.

(Privremeno upućivanje)

- (1) Profesionalno vojno lice, zbog potreba službe, može biti privremeno upućeno u štab, neku drugu komandu, jedinicu, ustanovu Oružanih snaga i Ministarstvo odbrane Bosne i Hercegovine u istom ili drugom mjestu službe.
- (2) Privremeno upućivanje iz stava (1) ovog člana može trajati najduže godinu dana u toku trajanja jednog ugovora.

Član 148.

(Premještaj)

- (1) Profesionalna vojna lica u toku službe mogu biti premještena prema potrebama službe.

- (2) Ministar odbrane donosi propis kojim se regulira postupak premještaja profesionalnih vojnih lica.
- (3) Premještajem, u smislu stava (1) ovog člana, smatra se promjena mjesta službe zbog postavljenja na novu dužnost, ako to zahtijeva promjenu boravišta.
- (4) Premještaj se vrši zbog:
- potreba službe,
 - zamjene profesionalnog vojnog lica koje napušta službu ili odlazi u penziju,
 - potrebe profesionalnog usavršavanja profesionalnog vojnog lica,
 - uobičajene rotacije prema izmjenama u komandovanju,
 - unapređenja,
 - ličnog zahtjeva.

Član 149.

(Nadležnost za premještaj)

- Predsjedništvo premješta generale na osnovu prijedloga ministra odbrane.
- Ministar odbrane premješta oficire.
- Načelnik Zajedničkog štaba premješta podoficire i vojnike.

Član 150.

(Pravo na izjašnjavanje)

Prije donošenja naredbe za premještaj i postavljenje, profesionalnom vojnom licu omogućit će se izjašnjavanje o tome.

Član 151.

(Vrijeme obavljanja komandne dužnosti)

- Profesionalno vojno lice može istu komandnu dužnost, zaključno s dužnosti komandanta brigade i njoj ravnoj dužnosti, obavljati najduže četiri godine.
- Izuzetno, zbog potreba službe, dužnosti iz stava (1) ovog člana mogu se obavljati najduže šest godina.

Član 152.

(Premještaj zbog zdravstvenih razloga)

Profesionalno vojno lice može biti premješteno zbog zdravstvenih razloga ako:

- nadležna ljekarska komisija utvrdi da bi daljnji boravak u mjestu službe zbog karaktera bolesti profesionalnog vojnog lica ili člana njegove uže porodice bio štetan,
- u mjestu službe ne postoji odgovarajuće formacijsko mjesto,
- prihvati postavljenje na niže formacijsko mjesto.

Član 153.

(Upućivanje u druge institucije ili pravna lica)

- Profesionalno vojno lice može, po potrebi službe, biti upućeno u drugi organ državne uprave, instituciju, agenciju ili pravno lice.
- Prava i dužnosti profesionalnih vojnih lica iz stava (1) ovog člana reguliraju se ovim Zakonom, važećim zakonima koji reguliraju rad organa iz stava (1) kao i propisima i naređenjima koja izda ministar odbrane.
- Profesionalno vojno lice iz stava (1) ovog člana ima sva prava i obaveze profesionalnog vojnog lica, ako zakonom nije drugačije određeno.

Član 154.

(Promjena roda ili službe)

- (1) Profesionalnom oficiru ili podoficiru može biti promijenjen rod ili služba na lični zahtjev ili zbog potreba službe.
- (2) Licu iz stava (1) ovog člana može se promijeniti rod, odnosno služba na lični zahtjev ako ima potrebne kvalifikacije i ako to dozvoljavaju potrebe popunjavanja. Licu iz stava (1) ovog člana mijenja se rod ili služba, na osnovu potreba Oružanih snaga, u slučaju ukidanja formacijskog mjesta na kojem je lice bilo na službi ili raspoređeno, ili radi popunjavanja upražnjenih mjesta u drugom rodu, odnosno službi, ako navedeno lice ima potrebnu stručnu spremu i da svoj pristanak za promjenu roda ili službe.
- (3) Akt o promjeni roda ili službe za lica iz stava (1) ovog člana donosi ministar odbrane.

POGLAVLJE XVI. ČINOVI I OBILJEŽJA ORUŽANIH SNAGA

Član 155.

(Činovi)

- (1) Činovi generala, oficira, podoficira i vojnika u Oružanim snagama su sljedeći:

- a) činovi generala

- 1) Čin: Generalpukovnik

NATO oznaka: OF-8

Način obraćanja: General

Skraćenica: Gen. puk.

- 2) Čin: Generalmajor

NATO oznaka: OF-7

Način obraćanja: General

Skraćenica: Gen. maj.

- 3) Čin: Brigadni general

NATO oznaka: OF-6

Način obraćanja: General

Skraćenica: Brig. gen.

- b) činovi oficira

- 1) Čin: Brigadir

NATO oznaka: OF-5

Način obraćanja: Brigadir

Skraćenica: Brig.

- 2) Čin: Pukovnik

NATO oznaka: OF-4

Način obraćanja: Pukovnik

Skraćenica: Puk.

- 3) Čin: Major

NATO oznaka: OF-3

Način obraćanja: Major

Skraćenica: Maj.

- 4) Čin: Kapetan

NATO oznaka: OF-2

Način obraćanja: Kapetan

Skraćenica: Kap.

- 5) Čin: Poručnik

NATO oznaka: OF-1

Način obraćanja: Poručnik

Skraćenica: Por.

- 6) Čin: Potporučnik
NATO oznaka: OF-1
Način obraćanja: Potporučnik
Skraćenica: P. por.
- c) činovi podoficira
- 1) Čin: Zastavnik I. klase
NATO oznaka: OR-9
Način obraćanja: Zastavnik
Skraćenica: Zast. I. kl.
- 2) Čin: Zastavnik
NATO oznaka: OR-8
Način obraćanja: Zastavnik
Skraćenica: Zast.
- 3) Čin: Stariji vodnik I. klase
NATO oznaka: OR-7
Način obraćanja: Stariji vodnik
Skraćenica: St. vod. I. kl.
- 4) Čin: Stariji vodnik
NATO oznaka: OR-6
Način obraćanja: Stariji vodnik
Skraćenica: St. vod.
- 5) Čin: Vodnik
NATO oznaka: OR-5
Način obraćanja: Vodnik
Skraćenica: Vod.
- d) činovi vojnika
- 1) Čin: Kaplar
NATO oznaka: OR-3/4
Način obraćanja: Kaplar
Skraćenica: Kpl.
- 2) Čin: Vojnik I. klase
NATO oznaka: OR-2
Način obraćanja: Vojnik
Skraćenica: Voj. I. kl.
- 3) Čin: Vojnik
NATO oznaka: OR-1
Način obraćanja: Vojnik
Skraćenica: Voj.

Član 156.

(Obilježja činova)

- (1) Obilježja čina generala sastoje se od grba Bosne i Hercegovine s mačevima okruženim zlatnim vijencem od hrastovih listova i zlatnim zvijezdama sa sedam krakova na epoleti oivičenoj zlatnom prugom.
- (2) Obilježja činova oficira (OF-1 - OF-2) sastoje se od srebrenih pruga na početku epolete (na ramenu) i srebrenih zvijezda, kako slijedi:
- potporučnik (OF-1) - jedna zvijezda,
 - poručnik (OF-1) - dvije zvijezde,
 - kapetan (OF-2) - tri zvijezde.

- (3) Obilježja činova oficira (OF-3 - OF-5) sastoje se od mačeva na početku epolette oivičenih srebrnom prugom i srebrnih zvijezda, kako slijedi:
- a) major (OF-3) - jedna zvijezda,
 - b) pukovnik (OF-4) - dvije zvijezde,
 - c) brigadir (OF-5) - tri zvijezde.
- (4) Obilježja činova podoficira (OR-5 - OR-9) sastoje se od oznake u obliku slova "V" i žute pruge na početku epolette, kako slijedi:
- a) vodnik (OR-5) - jedna uska pruga,
 - b) stariji vodnik (OR-6) - dvije uske pruge,
 - c) stariji vodnik I. klase (OR-7) - tri uske pruge,
 - d) zastavnik (OR-8) - jedna debela pruga i jedna uska pruga,
 - e) zastavnik I. klase (OR-9) - jedna debela pruga i dvije uske pruge.
- (5) Obilježja činova vojnika (OR-1 - OR-4) sastoje se od oznake u obliku slova "V" srebrne boje kako slijedi:
- a) vojnik (OR-1) jedna uska pruga,
 - b) vojnik I. klase (OR-2) dvije uske pruge,
 - c) kaplar (OR-3/4) tri uske pruge.

Član 157.

(Maskirne uniforme)

Sve maskirne uniforme u Oružanim snagama su od istog ili sličnog materijala s istom maskirnom šarom.

Član 158.

(Obilježja)

- (1) Obilježja treba da se nalaze se na kapi/beretki, desnom ramenu i, u slučaju kad je to odobreno, na lijevom ramenu uniforme svih pripadnika Oružanih snaga.
- (2) Svi osim generala na kapi/beretki nose bedževe kopnene vojske ili zrakoplovstva i protuzračne odbrane Oružanih snaga. Na kapi/beretki generala nalazi se bedž grba Bosne i Hercegovine s mačevima i zlatnim vijencem.
- (3) Obilježje na desnom ramenu svih pripadnika Oružanih snaga je zastava Bosne i Hercegovine.
- (4) Pripadnici pukova na lijevom ramenu nose obilježje svog puka.
- (5) Dodatna obilježja brigade, druge institucije, odnosno jedinice nosit će se ispod obilježja puka na lijevom ramenu, ako to odobri ministar odbrane.
- (6) Svi osim generala mogu nositi najviše dva obilježja na lijevom ramenu.
- (7) Generali koji komanduju brigadama, odnosno institucijama nosit će obilježja brigade, odnosno institucije na lijevom ramenu. Generali ne mogu nositi nikakvo drugo obilježje na lijevom ramenu.

POGLAVLJE XVII. DISCIPLINSKA ODGOVORNOST

Član 159.

(Povreda vojne discipline i disciplinska odgovornost)

- (1) Povreda vojne discipline je svako ponašanje suprotno odredbi člana 33. stav (1) ovog Zakona.
- (2) Povreda vojne discipline može biti lakša i teža.
- (3) Lakša povreda vojne discipline je disciplinska greška. Teža povreda vojne discipline je disciplinski prijestup.

(4) Za povredu vojne discipline odgovaraju profesionalna vojna lica, lica u rezervnom sastavu i kadeti u vojnoj školi, ako su u toku obavljanja službe ili van nje vojnu disciplinu povrijedili s umišljajem ili iz nehata.

(5) Profesionalna vojna lica, lica u rezervnom sastavu i kadeti u vojnoj školi odgovaraju za povredu vojne discipline dok su na službi u Oružanim snagama.

Član 160.

(Disciplinske greške)

Disciplinske greške su:

- a) nepravodobno ili nepotpuno izvršavanje komandi, odluka ili naredbi nadređenog,
- b) učestalo kašnjenje na službu ili na dužnost ili raniji odlasci sa službe ili s dužnosti,
- c) neopravdani izostanak sa službe ili s dužnosti u trajanju od jednog dana,
- d) neobavješćavanje nadređenog o spriječenosti dolaska na službu ili na dužnost u roku od 24 sata,
- e) povreda propisa o nošenju vojne uniforme, vojničkom izgledu i ličnoj higijeni,
- f) neuljudan odnos prema saradnicima, podređenima i nadređenima,
- g) povreda propisa o pozdravljanju, obraćanju, predstavljanju i javljanju,
- h) konzumiranje alkohola na službi ili tokom obavljanja dužnosti,
- i) spavanje na dužnosti,
- j) prikrivanje ili neprijavlivanje počinitelja disciplinskih grešaka,
- k) drugo postupanje suprotno propisima iz oblasti odbrane, kojim se ne nanosi šteta imovini Bosne i Hercegovine ili drugih javnopravnih organa.

Član 161.

(Disciplinski prijestupi)

Disciplinski prijestupi su:

- a) neizvršavanje ili odbijanje izvršavanja komandi, odluka ili naredbi nadređenog,
- b) samovoljno napuštanje formacije ili ustanove,
- c) samovolja u obavljanju službe ili dužnosti,
- d) nesavjesno ili nemarno obavljanje službe,
- e) zloupotreba položaja ili prekoračenje službenih ovlaštenja,
- f) upotreba sile ili vatrenog oružja suprotno ovom Zakonu i propisima donesenim na osnovu ovog Zakona,
- g) povreda propisa o stražarskoj službi,
- h) opijenost ili stanje pod uticajem alkohola, narkotika ili opijata prilikom dolaska na službu ili dužnost ili za vrijeme službe ili obavljanja dužnosti,
- i) neovlaštena upotreba sredstava dodijeljenih ili povjerenih radi izvršavanja zadataka ili dužnosti,
- j) nanošenje štete vojnoj imovini ili drugoj imovini u vezi s obavljanjem službe,
- k) nepreduzimanje ili nedovoljno preduzimanje mjera iz okvira vlastite dužnosti, nepoduzimanje za sigurnost postrojenja, sredstava, lica ili povjerenih ili dodijeljenih predmeta,
- l) prikrivanje od ovlaštenih vojnih lica činjenica o načinu izvršenja službene radnje ili upotrebe sile,
- m) povreda propisa o tajnim ili povjerljivim podacima ili informacijama,
- n) neopravdani izostanak sa službe ili s dužnosti u trajanju dužem od jednog dana,
- o) zloupotreba bolovanja,
- p) krivotvorenje izvještaja ili podnošenje lažnih izvještaja,
- r) krivotvorenje, uništenje ili prikrivanje službenih dokumenata, službenih knjiga ili predmeta,

- s) nepreduzimanje propisanih, naređenih ili drugih mjera potrebnih za očuvanje života i zdravlja ljudi, ili za očuvanje ispravnosti postrojenja, objekata i tehnike te sredstava za rad,
- t) postupak kojim se vrijeđa dostojanstvo podređenih ili mlađih ili koje je diskriminirajuće po spolu, rasi, boji kože, vjeroispovijesti ili nacionalnosti, a naročito seksualno zlostavljanje ili uznemiravanje, odnosno bilo koji postupak kojim se krše prava koja im po propisima pripadaju,
- u) nedolično ponašanje koje nanosi štetu ugledu Ministarstva odbrane Bosne i Hercegovine ili Oružanim snagama, naročito narušavanje javnog reda i mira, posebno nepristojnim ponašanjem ili sukobljavanjem na javnom mjestu, ili bilo koji drugi postupak koji remeti javni red i mir, bez obzira na mjesto i vrijeme događaja,
- v) sprečavanje, izbjegavanje ili odgađanje internog postupka prema sebi,
- z) prikrivanje ili neprijavlivanje počinitelaca disciplinskih prijestupa,
- aa) obavljanje djelatnosti suprotno odredbama ovog Zakona i Zakona o odbrani ili bez prethodnog odobrenja ministra odbrane,
- bb) povreda propisa o političkoj djelatnosti ili sindikalnom organiziranju u Oružanim snagama,
- cc) ponavljanje disciplinskih grešaka, počinjenjem najmanje dvije disciplinske greške tokom jedne kalendarske godine,
- dd) počinjenje krivičnog djela ili postojanje osnovane sumnje da je krivično djelo počinjeno,
- ee) ostali postupci suprotni propisima iz oblasti odbrane, kojima se nanosi šteta imovini Bosne i Hercegovine ili drugih javnopravnih organa.

Član 162.

(Disciplinske sankcije)

- (1) Za povredu vojne discipline počiniocima se izriču sljedeće disciplinske sankcije:
 - a) disciplinske mjere;
 - b) disciplinske kazne.
- (2) Za disciplinske greške izriču se disciplinske mjere, a za disciplinske prijestupe disciplinske kazne.
- (3) Izuzetno od odredbe stava (2) ovog člana, za disciplinske prijestupe kadeta i rezervnih vojnika izriču se disciplinske mjere.
- (4) Za jednu ili više povreda vojne discipline o kojima se istovremeno odlučuje izriče se samo jedna disciplinska mjera ili jedna disciplinska kazna.

Član 163.

(Izbor vrste i mjere disciplinske sankcije)

- (1) Pri izboru vrste i mjere disciplinske sankcije uzima se u obzir: vrsta povrede vojne discipline, posljedice povrede vojne discipline, stepen krivice lica protiv kojeg se vodi postupak, pobude iz kojih je povrijeđena vojna disciplina, okolnosti u kojima je povrijeđena vojna disciplina, dotadašnje obavljanje službe i ponašanje lica protiv kojeg se vodi postupak, priroda njegove službe i dužnosti, njegov odnos prema oštećenom i naknadi štete prouzrokovane povredom vojne discipline te druge olakšavajuće i otežavajuće okolnosti.
- (2) Načelnik Zajedničkog štaba Oružanih snaga najmanje jednom godišnje predlaže ministru odbrane donošenje obavezujućih uputstava radi utvrđivanja jedinstvene disciplinske politike u provođenju disciplinskih postupaka.

Član 164.
(Disciplinske mjere)

- (1) Disciplinske mjere su:
 - a) opomena,
 - b) ukor,
 - c) prekoredna služba u trajanju do tri smjene,
 - d) zabrana izlaska iz kasarne u trajanju do deset dana,
 - e) smanjenje plaće od 5% do 20% u trajanju od jednog do tri mjeseca,
 - f) vojnički pritvor u trajanju do 15 dana.
- (2) Disciplinska mjera prekoredne službe iz stava (1) tačke c) ovog člana može se izreći samo kadetima i rezervnim vojnicima.
- (3) Disciplinske mjere zabrane izlaska iz kasarne iz stava (1) tačke d) i vojničkog pritvora iz stava (1) tačke f) ovog člana mogu se izreći samo kadetima, rezervnim vojnicima i profesionalnim vojnicima.
- (4) Disciplinska mjera smanjenja plaće iz stava (1) tačke e) ovog člana ne može se izreći kadetima.

Član 165.
(Disciplinske kazne)

- (1) Disciplinske kazne su:
 - a) zaustavljanje u napredovanju u službi i unapređenju u trajanju od jedne do četiri godine,
 - b) smanjenje plaće od 21% do 33% u trajanju od četiri do 12 mjeseci,
 - c) vojnički pritvor u trajanju do 30 dana,
 - d) prevođenje čina u neposredno niži čin,
 - e) oduzimanje čina,
 - f) smjenjivanje s dužnosti uz raspored na formacijsko mjesto neposredno nižeg čina u trajanju od jedne do tri godine,
 - g) smjenjivanje s komandne, odnosno rukovodne dužnosti uz zabranu imenovanja na takvu dužnost u trajanju od jedne do pet godina,
 - h) gubitak profesionalne službe.
- (2) Disciplinska kazna zaustavljanja u napredovanju u službi i unapređenju iz stava (1) tačke a) ovog člana može se izreći samo profesionalnim vojnim licima, rezervnim oficirima i podoficirima.
- (3) Disciplinske kazne prevođenja u neposredno niži čin iz stava (1) tačke d) i oduzimanja čina iz stava (1) tačke e) ovog člana mogu se izreći samo vojnim licima.
- (4) Disciplinska kazna smjenjivanja s dužnosti uz raspoređivanje na formacijsko mjesto neposredno nižeg čina iz stava (1) tačke f) ovog člana može se izreći svim licima na službi u Oružanim snagama, s tim da oficir ne može biti raspoređen na formacijsko mjesto podoficira, a podoficir na formacijsko mjesto vojnika.
- (5) Disciplinska kazna smjenjivanja s komandne, odnosno rukovodne dužnosti uz zabranu imenovanja na takvu dužnost iz stava (1) tačke g) ovog člana može se izreći svim licima na službi u Oružanim snagama raspoređenim na komandne, odnosno rukovodne dužnosti.
- (6) Disciplinska kazna gubitka profesionalne službe iz stava (1) tačke h) ovog člana može se izreći profesionalnim vojnim licima.

Član 166.
(Zastarijevanje pokretanja i vođenja disciplinskog postupka)

- (1) Pokretanje disciplinskog postupka zbog disciplinske greške zastarijeva nakon proteka tri mjeseca od dana kad je nadređeno lice postavljeno na dužnost komandanta čete, njemu

ravnog ili višeg nivoa dužnosti saznalo za izvršenu povredu i počinioca, ali najkasnije u roku od šest mjeseci od dana izvršenja povrede, a postupak se mora završiti u roku od šest mjeseci od dana pokretanja.

(2) Pokretanje disciplinskog postupka zbog disciplinskog prijestupa zastarijeva nakon proteka 12 mjeseci od dana kad je nadređeno lice postavljeno na dužnost komandanta brigade, njemu ravnog ili višeg nivoa dužnosti saznalo za disciplinski prijestup, ali najkasnije u roku od dvije godine od izvršenog prijestupa, a postupak se mora završiti u roku od dvije godine od dana pokretanja.

(3) Zastarijevanje pokretanja i vođenja disciplinskog postupka zbog disciplinskog prijestupa koji ima obilježja krivičnog djela te je povodom tog krivičnog djela u toku postupak pred nadležnim tužiocem ili sudom ili je krivični postupak već završen pravosnažnom osuđujućom presudom, nastupa istovremeno kad i zastarijevanje krivičnog gonjenja.

Član 167.

(Zastarijevanje izvršenja disciplinske sankcije)

(1) Zastarijevanje izvršenja disciplinske mjere nastupa nakon proteka dva mjeseca od dana kad je odluka o disciplinskoj mjeri postala izvršna, a zastarijevanje izvršenja disciplinske kazne nakon proteka četiri mjeseca od dana kad je odluka o disciplinskoj kazni postala izvršna.

(2) Izuzetno od odredbe stava (1) ovog člana, zastarijevanje izvršenja disciplinske kazne prestanka profesionalne službe nastupa nakon proteka šest mjeseci od dana kad je odluka o kazni postala izvršna.

(3) Zastarijevanje izvršenja disciplinske kazne prekida se svakom radnjom usmjerenom na izvršenje kazne.

(4) Zastarijevanje izvršenja disciplinske kazne nastupa u svakom slučaju kada protekne dvaput onoliko vremena koliko je propisano u st. (1) i (2) ovog člana.

Član 168.

(Pomilovanje za vojnodisciplinske sankcije)

(1) Pomilovanje za vojnodisciplinsku sankciju izrečenu pojedinom profesionalnom vojnom licu, licu u rezervnom sastavu ili kadetu u vojnoj školi može dati ministar odbrane, uz saglasnost Predsjedništva.

(2) Pomilovanjem se može odrediti potpuno ili djelimično oslobađanje od izvršenja disciplinske sankcije ili zamijeniti izrečena disciplinska sankcija blažom disciplinskom sankcijom.

(3) Pomilovanje se može dati samo na osnovu molbe za pomilovanje.

(4) Pomilovanje nema uticaja na prava trećih lica.

(5) Predsjedništvo obavještava Parlamentarnu skupštinu Bosne i Hercegovine do 31. marta svake godine o saglasnostima za pomilovanja za vojnodisciplinske sankcije date tokom prethodne kalendarske godine.

Član 169.

(Brisanje iz vojnodisciplinske evidencije)

(1) Disciplinska mjera briše se iz vojnodisciplinske evidencije nakon proteka dvije godine od dana kada je disciplinska mjera izvršena, pod uvjetom da lice nije počinilo novu povredu vojne discipline u roku od jedne godine od dana kad je disciplinska mjera izvršena.

(2) Disciplinska kazna briše se iz vojnodisciplinske evidencije nakon proteka četiri godine od dana kada je disciplinska kazna izvršena, pod uvjetom da lice nije počinilo novu povredu vojne discipline u roku od dvije godine od dana kada je disciplinska kazna izvršena.

(3) Brisanje iz vojnodisciplinske evidencije obavlja se po službenoj dužnosti.

Član 170.

(Osnovne odredbe o disciplinskom postupku)

- (1) Vojnodisciplinski postupak provodi se u skladu s odredbama ovog Zakona i propisa iz člana 33. stav (3) ovog Zakona.
- (2) Svako može podnijeti disciplinsku prijavu za povredu vojne discipline. Nadležni organi mogu i po službenoj dužnosti pokrenuti disciplinski postupak.
- (3) Disciplinski postupak mora biti fer i transparentan. Lice koje odgovara u disciplinskom postupku ima sljedeća osnovna prava:
 - a) pravo da bude na vrijeme obaviješteno o navodima optužbe za povredu vojne discipline i dokazima kojima se navodi optužbe potkrepljuju te pravo da pisano odgovori na navode optužbe ili da se njegova usmena izjava zapiše,
 - b) pravo na fer i javno saslušanje u razumnom roku,
 - c) pravo da ne daje izjavu protiv sebe, pravo prisustva na svakom saslušanju i pravo odbrane protiv navoda optužbe uz stručnu pomoć branioca po svom izboru,
 - d) pravo na javno izricanje odluke,
 - e) pravo na žalbu protiv odluke.
- (4) Izuzetno od stava (1) tačke b) ovog člana, javnost može biti potpuno ili djelimično isključena sa saslušanja ako to zahtijevaju interesi službe ili dužnosti, javnog reda i državne sigurnosti demokratskog društva, ili ako je to u interesu maloljetnika ili zaštite privatnog života. Javnost također može biti isključena do neophodne mjere u okolnostima kad bi ometala interese pravde prema mišljenju organa koji vodi disciplinski postupak.
- (5) Branilac iz stava (3) tačka c) ovog člana može biti svako lice na službi u Oružanim snagama, a ako nije na službi, branilac može biti samo advokat ili advokatski pripravnik.

Član 171.

(Nadležnost u disciplinskom postupku)

- (1) Opomenu, ukor, prekorednu službu u trajanju do tri smjene i zabranu izlaska iz kasarne u trajanju do pet dana izriče nadređeni starješina na položaju komandira voda, njemu jednakog ili višeg položaja.
- (2) Ostale disciplinske mjere izriču:
 - a) komandir čete - zabranu izlaska iz kasarne u trajanju od deset dana i vojnički pritvor u trajanju do tri dana,
 - b) komandant bataljona i komandir samostalne čete - zabranu izlaska iz kasarne u trajanju od deset dana i vojnički pritvor u trajanju od deset dana,
 - c) komandant brigade, samostalnog bataljona i starješine njemu ravnog ili višeg položaja - zabranu izlaska iz kasarne u trajanju od deset dana i vojnički pritvor u trajanju od 15 dana i smanjenje plaće od 5% do 20% u trajanju od jednog do tri mjeseca.
- (3) Nadležne starješine raspravljaju i odlučuju o disciplinskoj odgovornosti za učinjene disciplinske greške i izriču disciplinske mjere.
- (4) Vojnodisciplinska vijeća raspravljaju i odlučuju o disciplinskoj odgovornosti za učinjene disciplinske prijestupe i izriču disciplinske kazne.

Član 172.

(Vojnodisciplinska vijeća)

- (1) U Oružanim snagama za raspravljanje i odlučivanje o disciplinskim prijestupima vojnih lica u prvom i drugom stepenu ovim Zakonom osnivaju se vojnodisciplinska vijeća.
- (2) Prvostepena vojnodisciplinska vijeća imenuje komandant brigade ili starješina istog ili višeg ranga i sastoje se od tri člana od kojih je jedan predsjednik vijeća.

(3) Drugostepeno vojnodisciplinsko vijeće rješava po žalbama na odluke prvostepenih vojnodisciplinskih vijeća i imenuje ga ministar odbrane i sastoji se od tri člana od kojih je jedan predsjednik vijeća.

POGLAVLJE XVIII. PRESTANAK VOJNE SLUŽBE

Član 173.

(Prestanak vojne službe)

- (1) Profesionalnom vojnom licu služba prestaje:
 - a) istekom ugovornog roka o prijemu na službu, ako se ugovor ne produži,
 - b) zbog trajne zdravstvene nesposobnosti za vojnu službu,
 - c) zbog ograničene sposobnosti, kada profesionalno vojno lice ne prihvati premještaj uzrokovan izmijenjenim sposobnostima,
 - d) istekom vremena raspolaganja u skladu s članom 145. ovog Zakona,
 - e) ako pet dana uzastopno neopravdano izostane s dužnosti ili sedam dana u toku godine s prekidima,
 - f) ako je ocijenjeno konačnom ocjenom "loš",
 - g) ako je tri puta uzastopno ocijenjeno ocjenom "potrebno osposobljavanje",
 - h) zbog disciplinske kazne oduzimanja čina,
 - i) zbog disciplinske kazne gubitka službe,
 - j) ako je pravosnažno osuđeno na bezuvjetnu kaznu zatvora u trajanju dužem od šest mjeseci,
 - k) sporazumno,
 - l) na osnovu ličnog zahtjeva,
 - m) ako je u vrijeme prijema na službu postojala smetnja za prijem, koju je profesionalno vojno lice prikrivalo,
 - n) sticanjem uvjeta za penziju,
 - o) smrću.
- (2) Propise za uspostavljanje procedura za prekid službe profesionalnih vojnih lica donosi ministar odbrane.

Član 174.

(Ocjena zdravstvene sposobnosti)

- (1) Ocjenu zdravstvene sposobnosti za vojnu službu utvrđuje nadležna ljekarska komisija, a na zahtjev profesionalnog vojnog lica ili po zahtjevu starješine ranga komandanta samostalnog bataljona ili višeg starješine.
- (2) Ako se profesionalno vojno lice nalazi na bolovanju šest mjeseci neprekidno, odnosno 12 mjeseci s prekidima u posljednje dvije godine, nadležni komandant iz stava (1) ovog člana obavezan je takvo lice uputiti na ocjenu zdravstvene sposobnosti za vojnu službu, a koju daje nadležna ljekarska komisija.

Član 175.

(Postupak za prestanak službe)

- (1) Prijedlog za prestanak službe profesionalnog vojnog lica podnosi nadležni starješina ministru odbrane, u roku od osam dana po nastupanju razloga za prestanak službe.
- (2) Ministar odbrane donosi naredbu o prestanku službe u roku od 30 dana po prijemu osnovanog prijedloga za prestanak službe.
- (3) Naredba o prestanku službe po zahtjevu profesionalnog vojnog lica donosi se najkasnije u roku od 30 dana od dana podnošenja pisanog zahtjeva.

Član 176.

(Častan i nečastan otpust)

- (1) Profesionalnom vojnom licu se u aktu o prestanku službe naznačava da je otpušteno uz "častan otpust" ili "nečastan otpust".
- (2) "Nečastan otpust" dobiva profesionalno vojno lice kojem je služba prestala zbog:
 - a) neopravdanog izostanka s posla,
 - b) službene ocjene "loš" ili ocjene "potrebno osposobljavanje", date tri puta uzastopno,
 - c) odbijanja premještaja i rasporeda,
 - d) disciplinske odgovornosti u skladu s pravilima o vojnoj disciplini,
 - e) činjenice da je pravosnažno osuđeno na bezuvjetnu kaznu zatvora u trajanju dužem od šest mjeseci za krivično djelo,
 - f) prikrivanja činjenica prilikom stupanja na službu od kojih je zavisila odluka o prijemu.
- (3) U svim drugim slučajevima prestanka službe profesionalna vojna lica otpuštaju se uz "častan otpust".

Član 177.

(Posljedice "časnog otpusta" i "nečasnog otpusta")

- (1) Profesionalna vojna lica koje su iz službe otpuštena uz "častan otpust" zadržavaju pravo na službeni naziv čina, te pravo na nošenje vojne uniforme u svečanim prilikama.
- (2) "Nečastan otpust" ima za posljedicu gubitak svih prava i povlastica, koja bi profesionalno vojno lice imalo nakon prestanka profesionalne vojne službe, kao što su:
 - a) pravo na ponovni prijem u profesionalnu vojnu službu,
 - b) pravo na nošenje vojne uniforme u svečanim prilikama,
 - c) pravo na oslovljavanje činom.

Član 178.

(Prestanak obaveze službe u rezervnom sastavu)

- (1) Pripadniku rezervnog sastava služba prestaje:
 - a) na osnovu ličnog zahtjeva,
 - b) zbog trajne zdravstvene nesposobnosti za vojnu službu,
 - c) zbog ograničene sposobnosti, ako ne postoji mogućnost rasporeda,
 - d) ako je ocijenjen konačnom ocjenom "loš",
 - e) ako je tri puta uzastopno ocijenjen ocjenom "potrebno osposobljavanje",
 - f) zbog disciplinske kazne oduzimanje čina,
 - g) zbog disciplinske kazne gubitka službe,
 - h) ako je pravosnažno osuđen na bezuvjetnu kaznu zatvora u trajanju dužem od šest mjeseci,
 - i) sporazumno,
 - j) istekom ugovornog roka o prijemu na službu, ako se ugovor ne produži,
 - k) ako je u vrijeme prijema na službu postojala smetnja za prijem, koju je pripadnik rezervnog sastava prikrivao,
 - l) smrću.
- (2) Propise za uspostavljanje procedura za prekid službe pripadnika rezervnog sastava donosi ministar odbrane.

POGLAVLJE XIX. OSTALE ODREDBE

Član 179.

(Priroda naredbi)

- (1) Akti o unapređenju, premještanju i raspoređivanju oficira i podoficira ne obrazlažu se. Obrazloženje se daje samo u slučaju kada je zahtjev za redovno unapređenje odbijen, kao i u slučaju donošenja akata po žalbama.
- (2) Žalba koju uloži profesionalno vojno lice na akt o postavljenju na dužnost, premještanju ili udaljenju s dužnosti ne odgađa njegovo izvršenje.
- (3) Upravni spor ne može se voditi protiv akta koji se odnosi na premještaj, unapređivanje, postavljenje i prestanak službe profesionalnog vojnog lica.

Član 180.

(Pravni akti)

Akti koji se odnose na službu profesionalnih vojnih lica u Oružanim snagama, a koji sadrže tajne podatke, bit će saopćeni takvim licima nakon potpisivanja potvrde o prijemu. Datum potpisivanja smatra se datumom dostavljanja.

Član 181.

(Nadležnosti)

- (1) U slučaju da zakonom ili propisom donesenim na osnovu ovog Zakona nije određena nadležnost drugog organa, za rješavanje u upravnim stvarima u prvom stepenu nadležan je oficir na položaju komandanta samostalnog bataljona, odnosno jedinice istog ili višeg nivoa.
- (2) U slučaju žalbe na prvostepenu odluku iz stava (1) ovog člana, o žalbi rješava starješina jedinice direktno nadređen starješini koji je donio prvostepenu odluku.

Član 182.

(Upravni postupci)

- (1) Za donošenje rješenja u upravnom postupku nadležan je komandant jedinice u kojoj se lice, o čijem se pravu, odnosno obavezi rješava, nalazi na službi.
- (2) Ako se rješava o pravu, odnosno obavezi komandanta iz stava (1) ovog člana ili ako taj komandant po zakonu treba da bude izuzet od rješavanja iz drugih razloga, za donošenje rješenja mjesno je nadležan komandant koji mu je neposredno nadređen.

Član 183.

(Dodatni propisi)

Ministar odbrane, posebnim propisom, odredit će nadležnost starješina za donošenje upravnih i drugih akata, a u skladu sa Zakonom o odbrani i ovim Zakonom.

POGLAVLJE XX. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 184.

(Preuzimanje)

- (1) Lica na službi u entitetskim vojskama postaju lica na službi u Oružanim snagama dana 1. januara 2006. godine u činu i položaju na kojem su se zatekli 31. decembra 2005. godine.
- (2) Ministar odbrane dužan je u roku od godinu dana od stupanja na snagu ovog Zakona zaključiti ugovore s licima iz stava (1) ovog člana u skladu i po proceduri propisanoj u Poglavlju XI. ovog Zakona.

Član 185.

(Statusna prava)

- (1) Sva prava i obaveze stečena na osnovu propisa koji su važili do dana stupanja na snagu ovog Zakona ostaju na snazi do rješavanja stanja u službi po ovom Zakonu.
- (2) Oficiri koji ne ispunjavaju uvjete školske spreme po ovom Zakonu dužni su u roku od četiri godine od dana stupanja na snagu ovog Zakona steći odgovarajuću stručnu spremu u skladu s ovim Zakonom.
- (3) Podoficiri koji ne ispunjavaju uvjete školske spreme po ovom Zakonu dužni su u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovog Zakona steći odgovarajuću stručnu spremu u skladu s ovim Zakonom.
- (4) Lica iz st. (2) i (3) obavezna su svake godine dostaviti dokaz iz kojeg se vidi da se školuju po sistemu godina za godinu.

Član 186.

(Usklađivanje činova)

- (1) Sva profesionalna vojna lica i lica u rezervnom sastavu će 1. januara 2006. godine preuzeti činove NATO-a na način utvrđen u članu 155. ovog Zakona.
- (2) U slučaju da prijašnji čin nema ekvivalentan čin u činovima NATO-a, primjenjuje se sljedeće:
 - a) lica koja su odslužila dvije trećine ili više na dužnosti u svom sadašnjem činu zaključno sa 31. decembrom 2005. ispunjavaju uvjete za unapređenje u sljedeći viši čin,
 - b) lica koja su odslužila manje od dvije trećine na dužnosti u svom sadašnjem činu zaključno sa 31. decembrom 2005. postavljaju se na prvi niži čin, ali će im se služba u trenutnom činu uzimati u obzir prilikom unapređenja u sljedeći viši čin.
- (3) Nijedno lice neće primati manju plaću zbog postavljenja u skladu sa stavom (2) tačka b) ovog člana.

Član 187.

(Donošenje propisa)

U roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog Zakona nadležni organi dužni su donijeti propise iz svoje nadležnosti u skladu s ovim Zakonom.

Član 188.

(Primjena propisa)

Propisi koji su bili na snazi do dana stupanja na snagu ovog Zakona, ako nisu u suprotnosti s ovim Zakonom, primjenjuju se do donošenja novih.

Član 189.

(Zabrana prijema na službu)

Od dana stupanja na snagu ovog Zakona pa do dana preuzimanja lica na službi u entitetskim vojskama, koji je propisan u članu 184. ovog Zakona, Ministarstvo odbrane Bosne i Hercegovine, Ministarstvo odbrane Republike Srpske i Federalno ministarstvo odbrane neće vršiti prijem novih lica na službu, izuzev kadeta i stipendista zatečenih na školovanju.

Član 190.

(Stupanje na snagu)

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH", a primjenjivat će se od 1. januara 2006. godine, osim ako ovim Zakonom nije drugačije propisano.

"Službeni glasnik BiH", broj 53/07

Član 2.

Ovaj Zakon stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

"Službeni glasnik BiH", broj 59/09

Član 25.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

"Službeni glasnik BiH", broj 74/10

Član 4.

Ovaj zakon stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH", a primjenjivaće se od 01.01.2010. godine.

"Službeni glasnik BiH", broj 42/12

Član 5.

(Stupanje na snagu)

Ovaj zakon stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".